

Nieuwe regeling van de pacht

KONINKLIJKE BOODSCHAP

No. 1

ONTWERP VAN WET

No. 2

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van Wet tot nieuwe regeling van de pacht.

De toelichtende memorie, die het Wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden, waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming. Soestdijk, 5 Maart 1955.

JULIANA.

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de pacht opnieuw bij de wet te regelen;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

HOOFDSTUK I

De pachtvereenkomst

§ 1. Omschrijvingen

Artikel 1. 1. Deze wet verstaat onder:

a. Onze Minister:

Onze Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening;

b. landbouw:

1°. akkerbouw;

2°. weidebouw;

3°. veehouderij;

4°. pluimveehouderij;

5°. tuinbouw, daaronder begrepen fruitteelt en het kweken van bomen, bloemen en bloembollen;

6°. elke andere tak van bodemcultuur met uitzondering van bosbouw en de teelt van griendhout;

c. hoeve:

een complex, bestaande uit een of meer gebouwen of gedeelten daarvan en het daarbij behorende land, dienende tot de uitoefening van de landbouw;

d. pachtvereenkomst:

elke overeenkomst, in welke vorm en onder welke benaming ook aangegaan, waarbij de ene partij zich verbindt aan de andere partij tegen voldoening van een tegenpraestatie een hoeve of los land in gebruik te verstrekken ter uitoefening van de landbouw;

e. pleegkind:

hem, die duurzaam als een eigen kind is onderhouden en opgevoed.

2. In de wet worden onder hoeve mede verstaan het gebouw of een gedeelte daarvan en het niet daarbij behorende losse land, welke dienen tot de uitoefening van de landbouw en tegelijkertijd door eenzelfde pachter van eenzelfde verpachter worden gepacht.

3. Hetgeen in deze wet is bepaald met betrekking tot los land, geldt insgelijks met betrekking tot een of meer gebouwen of gedeelten daarvan, welke dienen tot de uitoefening van de landbouw doch geen deel uitmaken van een hoeve.

§ 2. De vorm van de pachtvereenkomst en haar toetsing

Artikel 2. 1. De pachtvereenkomst, de overeenkomst tot wijziging en die tot beëindiging van een pachtvereenkomst moeten schriftelijk worden aangegaan.

Aan

de Tweede Kamer der Staten-Generaal

2. Zij behoeven de goedkeuring van de grondkamer.
3. Ten aanzien van de overeenkomst tot beëindiging van een pachtovereenkomst vervalt het vereiste van goedkeuring door de feitelijke uitvoering van die overeenkomst.

Artikel 3. 1. Bij algemene maatregel van bestuur worden algemene regelen vastgesteld ten aanzien van de hoogst toelaatbare pachtprijs.

2. Alvorens Ons de voordracht tot een algemene maatregel van bestuur wordt gedaan, worden de grondkamers, de Centrale Grondkamer en de door Ons aan te wijzen lichamen, als bedoeld in artikel 66, tweede lid, van de Wet op de bedrijfsorganisatie, en andere organisaties in de gelegenheid gesteld hun advies uit te brengen.

3. De in het eerste lid bedoelde regelen strekken tot bevordering van pachtprizen, welke in een redelijke verhouding staan tot de bedrijfsuitkomsten bij een behoorlijke bedrijfsvoering, met dien verstande, dat bij het vaststellen van die regelen de redelijke belangen van de verpachter mede in acht worden genomen.

Artikel 4. 1. Met inachtneming van de in het vorige artikel bedoelde regelen kunnen de grondkamers, ieder voor haar gebied, zo nodig streeksgewijs, ten aanzien van de pachtprijs bij besluit nadere regelen vaststellen. Zodanig besluit vervalt een jaar na het tijdstip van zijn inwerkingtreding.

2. Deze besluiten behoeven de goedkeuring van Onze Minister en worden in de *Nederlandse Staatscourant* bekend gemaakt.

Artikel 5. 1. De grondkamer keurt de pachtovereenkomst goed, tenzij:

a. de overeengekomen prijs, daarbij in aanmerking genomen de verdere inhoud van de overeenkomst, hoger is dan ingevolge het bepaalde krachtens de artikelen 3 en 4 is toegelaten;

b. de overige verplichtingen, voor de pachter uit de overeenkomst voortvloeiende, als buitensporig moeten worden beschouwd;

c. de overeenkomst zou leiden tot:

1°. een ondoelmatige verkaveling of een ondoelmatige ligging van het land ten opzichte van de bedrijfsgebouwen of van de woning;

2°. een zodanige geringe bedrijfsgrootte, dat de pachter zijn volledige arbeidskracht op het bedrijf niet productief kan maken;

3°. gebruik van het gepachte ter verkrijging van neveninkomsten anders dan voor zelfvoorziening;

d. door de overeenkomst algemene belangen van de landbouw zouden worden geschaad;

e. de overeenkomst bepalingen bevat, welke in strijd zijn met deze wet.

2. Niettemin kan de grondkamer in de onder c en d van het vorige lid voorziene gevallen haar goedkeuring verlenen, indien onthouding hiervan op grond van bijzondere omstandigheden onredelijk zou zijn.

3. Bij de toetsing van de overeenkomst aan het bepaalde in het eerste lid, onder d mag de grondkamer niet letten op de persoon van de pachter.

4. Voor de geldigheid van bepalingen, welke in strijd met de wet zijn, kan op de goedkeuring van de overeenkomst door de grondkamer geen beroep worden gedaan.

5. Het in de voorgaande leden bepaalde vindt overeenkomstige toepassing ten aanzien van de overeenkomst tot wijziging of beëindiging van een pachtovereenkomst.

Artikel 6. 1. Indien de grondkamer haar goedkeuring aan de pachtovereenkomst of aan de overeenkomst tot wijziging of beëindiging van een pachtovereenkomst onthoudt, wijzigt zij de overeenkomst op het punt of de punten, welke in verband met het bepaalde in artikel 5, eerste lid, de goedkeuring verhinderen, of verklaart zij haar nietig.

2. De door de grondkamer gewijzigde overeenkomst geldt als een tussen partijen aangegane en goedgekeurde overeen-

komst. In geval van wijziging in verband met het bepaalde in artikel 5, eerste lid, onder c en d, alsmede in geval van nietigverklaring regelt de grondkamer zo nodig de gevolgen.

Artikel 7. 1. Zij, die voornemens zijn met elkaar een pachtovereenkomst aan te gaan, zijn bevoegd een ontwerp-pachtovereenkomst ter goedkeuring aan de grondkamer in te zenden.

2. De grondkamer beoordeelt de ontwerp-pachtovereenkomst met toepassing van artikel 5, eerste, tweede en derde lid; zij kan haar goedkeuring afhankelijk stellen van wijzigingen, welke zij in verband met het bepaalde in artikel 5, eerste lid, nodig oordeelt.

3. Indien binnen twee maanden, nadat de grondkamer of de Centrale Grondkamer een ontwerp-pachtovereenkomst heeft goedgekeurd, een pachtovereenkomst wordt ingezonden, die gelijk is aan de ontwerp-overeenkomst, zoals deze werd goedgekeurd, is de grondkamer tot goedkeuring gehouden.

4. Op het verzoek tot goedkeuring van een ontwerp-pachtovereenkomst kan niet meer worden beslist, nadat de daarin als pachter genoemde persoon als zodanig op het goed is toegelaten.

§ 3. *Niet schriftelijk vastgelegde en niet ter goedkeuring ingezonden pachtovereenkomsten*

Artikel 8. 1. De verpachter is verplicht de pachtovereenkomst of de overeenkomst tot wijziging van een pachtovereenkomst binnen twee maanden, nadat zij is aangegaan, aan de grondkamer ter goedkeuring in te zenden.

2. De verpachter is verplicht de overeenkomst tot beëindiging van een pachtovereenkomst binnen twee maanden, nadat zij is aangegaan, aan de grondkamer ter goedkeuring in te zenden.

3. De pachter is bevoegd de overeenkomsten, bedoeld in het eerste en tweede lid, aan de grondkamer ter goedkeuring in te zenden.

Artikel 9. 1. Wanneer niet is voldaan aan het bepaalde in artikel 8, eerste lid, kan de verpachter, zolang de pachtovereenkomst door de grondkamer niet is goedgekeurd, niet een rechtsvordering tot betaling van de pachtprijs tegen de pachter instellen en geldt de pachtovereenkomst voor onbepaalde tijd, zonder dat zij door een van de partijen kan worden opgezegd; wordt de goedkeuring verleend, dan gaat de in artikel 12 bedoelde duur in bij de aanvang van het pachtjaar, volgende op dat, waarin de overeenkomst is ingezonden.

2. De grondkamer is bevoegd op verzoek van een partij in bijzondere gevallen bij de goedkeuring te bepalen, dat de in artikel 12 bedoelde duur op een eerder tijdstip ingaat.

Artikel 10. 1. Aan een overeenkomst tot wijziging of — voorzover die niet reeds feitelijk is uitgevoerd — aan een overeenkomst tot beëindiging van een pachtovereenkomst, die nog niet door de grondkamer is goedgekeurd, zijn partijen slechts in zoverre gebonden, dat zij niet eenzijdig kunnen terugtreden.

2. Indien de overeenkomst niet binnen twee maanden, nadat zij werd aangegaan, ter goedkeuring is ingezonden, is de grondkamer bevoegd haar te doen ingaan op een later tijdstip dan werd overeengekomen, doch uiterlijk op het tijdstip van inzending.

Artikel 11. 1. Zolang een pachtovereenkomst of een overeenkomst tot wijziging of beëindiging van een pachtovereenkomst niet schriftelijk is aangegaan, kan de meest gerede partij de schriftelijke vastlegging daarvan vorderen.

2. De pachtkamer legt de overeenkomst schriftelijk vast, met dien verstande, dat nietige bedingen, zoveel mogelijk overeenkomstig de bedoelingen van partijen, in overeenstemming worden gebracht met de wet.

3. Op de aldus schriftelijk vastgelegde overeenkomst past de grondkamer de artikelen 5 en 6 ambtshalve toe.

§ 4. De duur van de pachtovereenkomst

Artikel 12. 1. De pachtovereenkomst geldt voor een bepaalde tijd. Deze tijd bedraagt twaalf jaren voor een hoeve en zes jaren voor los land.

2. Een pachtovereenkomst kan voor een langere duur worden aangegaan, mits een bepaalde datum van beëindiging is vastgesteld.

3. Een pachtovereenkomst kan voor een kortere duur worden aangegaan, mits een bepaalde datum van beëindiging is vastgesteld. De kortere duur behoeft de goedkeuring van de grondkamer, welke hetzij vóór het aangaan van de overeenkomst, hetzij bij de toetsing daarvan kan worden verleend.

4. De grondkamer verleent haar goedkeuring aan de kortere duur alleen op grond van de bijzondere omstandigheden van het geval en indien de algemene belangen van de landbouw daardoor niet worden geschaad. Als bijzondere omstandigheden worden niet beschouwd beperkingen, aan de verpachter door derden opgelegd.

5. Bij goedkeuring van een kortere duur bepaalt de grondkamer in haar beschikking tevens de tijd, waarbinnen verlenging van de pachtovereenkomst kan worden gevraagd. Indien de grondkamer een pachttermijn van één jaar goedkeurt, kan zij daarbij echter bepalen, dat verlenging van de pachtovereenkomst niet mogelijk zal zijn.

§ 5. De pachtprijs

Artikel 13. 1. Als tegenprestatie kan slechts worden bedongen een pachtprijs met of zonder bijkomstige verplichtingen.

2. Als pachtprijs kan slechts worden bedongen een uitsluitend naar tijdruimte bepaald en niet van de prijs van producten of andere factoren afhankelijk gesteld bedrag in Nederlands geld.

3. De grondkamer kan echter, hetzij vóór het aangaan van de overeenkomst op verzoek van een der partijen, hetzij bij de toetsing daarvan, afwijking van het in het eerste en tweede lid bepaalde goedkeuren.

4. Heeft de grondkamer zulk een goedkeuring verleend of verleent zij deze bij de toetsing, dan wordt de overeengekomen tegenprestatie door haar beoordeeld naar de strekking van het bepaalde krachtens de artikelen 3 en 4.

Artikel 14. Nietig is elk beding in een pachtovereenkomst, ingevolge hetwelk de geldelijke lasten, welke de verpachter door publiekrechtelijke lichamen zijn of zullen worden opgelegd, geheel of ten dele ten laste van de pachter komen.

Artikel 15. Vermindering of vermeerdering van de pachtprijs kan gevorderd worden, indien de grootte van het verpachte afwijkt van de grootte, die in de overeenkomst is uitgedrukt. De vordering verjaart door verloop van een jaar na het ingaan van de pachtovereenkomst.

Artikel 16. 1. De pachter heeft aanspraak op een vermindering van de pachtprijs over een pachtjaar of een pachtseizoen, gedurende hetwelk tengevolge van buitengewone omstandigheden de opbrengst van het bedrijf aanzienlijk minder is geweest dan bij het aangaan van de overeenkomst te verwachten was of de pachter tijdelijk het genot van het gepachte geheel of gedeeltelijk heeft moeten missen.

2. Tot vermindering geven geen aanleiding:

a. een verlaging van de prijs van de voortbrengselen van het bedrijf;

b. omstandigheden, welke aan de schuld van de pachter te wijten zijn of waarvan hij de gevolgen door verzekering of op andere wijze redelijkerwijs had kunnen voorkomen;

c. omstandigheden, welke de pachter persoonlijk betreffen;

d. schade, welke de pachter op een ander kan verhalen.

3. De vordering van de pachter vervalt zes maanden na het eindigen van het pachtjaar of het pachtseizoen, waarover de pachtprijs verschuldigd is.

Artikel 17. 1. De verpachter heeft aanspraak op een verhoging van de pachtprijs over een pachtjaar of een pachtseizoen, gedurende hetwelk de lasten, die de verpachter door

publiekrechtelijke lichamen zijn opgelegd wegens buitengewone werken, waardoor des pachters bedrijf gebaat wordt, aanzienlijk hoger zijn geweest dan bij het aangaan van de overeenkomst te verwachten was.

2. De vordering van de verpachter vervalt zes maanden na het eindigen van het pachtjaar of het pachtseizoen, waarover de pachtprijs verschuldigd is.

Artikel 18. 1. De verpachter heeft aanspraak op een verhoging van de pachtprijs over een pachtjaar of over een pachtseizoen, indien hij voor eigen rekening buitengewone werken heeft uitgevoerd, waardoor het bedrijf van de pachter dermate is gebaat, dat een verhoging van de pachtprijs van de pachter kan worden verlangd.

2. De vordering van de verpachter vervalt zes maanden na het eindigen van het pachtjaar of het pachtseizoen, waarover de pachtprijs verschuldigd is.

Artikel 19. 1. Telkens voor het verstrijken van een pachtperiode van drie jaren kan de pachter of de verpachter aan de grondkamer verzoeken de tegenprestatie te herzien.

2. De grondkamer herziert deze, indien dit door de goede trouw wordt gevorderd of gewijzigde omstandigheden dit rechtvaardigen.

3. De wijziging van de tegenprestatie door de grondkamer gaat in met ingang van de nieuwe driejarige periode.

§ 6. De overige rechten en verplichtingen uit de pachtovereenkomst voortvloeiende

Artikel 20. De verpachter is gehouden het verpachte in goede staat van onderhoud te leveren.

Artikel 21. Aanspoelingen, aanwassen, gorsingen en schoren worden geacht tot het gepachte te behoren.

Artikel 22. De pachter kan tegen de verpachter een vordering instellen zowel tot schadevergoeding als tot ontbinding van de overeenkomst, indien hij in het genot van het gepachte wordt belemmerd, doordat een derde een hem toekomend recht op hetzelfde uitoefent, tenzij de pachter ten tijde van het aangaan der overeenkomst dit recht gekend heeft.

Artikel 23. De verpachter is niet gehouden de pachter te vrijwaren tegen de belemmeringen, welke derden, die generlei recht daartoe hebben, door feitelijkheden de pachter in zijn genot toebrengen.

Artikel 24. 1. De verpachter moet instaan voor alle gebreken van het verpachte, welke de pachter niet kon kennen en welke deze in het genot daarvan belemmeren.

2. Wanneer er zodanige gebreken bestaan, kan de pachter naar omstandigheden vermindering van de pachtprijs of ontbinding van de overeenkomst vorderen, alles onverminderd zijn recht op schadevergoeding, indien daartoe termen zijn.

3. De vordering tot vermindering van de pachtprijs en die tot ontbinding vervallen zes maanden, nadat de pachter van het gebrek had kunnen kennis dragen.

Artikel 25. 1. De pachter is gehouden het gepachte als een goed pachter te gebruiken en al datgene te doen en na te laten, wat een goed pachter in gelijke omstandigheden zou doen en nalaten.

2. Hij is gehouden het gepachte bij het einde van de pachtovereenkomst in goede staat aan de verpachter op te leveren.

Artikel 26. 1. De verpachter is gehouden aan het verpachte gedurende de pachtijd alle noodzakelijke reparatiën te doen, met uitzondering van de geringe en dagelijkse, welke volgens het plaatselijk gebruik ten laste van de pachter komen.

2. Komt de verpachter binnen veertien dagen na schriftelijke aanmaning van de pachter deze verplichtingen niet na, dan kan de pachtkamer de pachter op diens vordering machtigen zelf de reparatie op kosten van de verpachter te doen verrichten.

Artikel 27. 1. Indien het verpachte dringende reparatiën nodig heeft, die ten laste van de verpachter komen, moet de pachter deze gedogen.

2. De pachtkamer kan echter naar omstandigheden de pachter op diens vordering een vermindering van de pachtpraestatie toestaan of de pachtvereenkomst met ingang van een bij het vonnis te bepalen dag ontbinden.

Artikel 28. 1. De pachter is jegens de verpachter aansprakelijk voor alle schaden aan het gepachte toegebracht, tenzij hij bewijst, dat deze buiten zijn schuld en de schuld van hen, die met zijn toestemming op het gepachte verblijven, ontstaan zijn.

2. Voor schade door brand is de pachter slechts aansprakelijk, indien die schade te wijten is aan zijn schuld of de schuld van hen, die met zijn toestemming op het gepachte verblijven.

Artikel 29. 1. De verpachter is verplicht tot wederopbouw van door brand of storm tenietgegane opstallen, voorzover de wederopbouw noodzakelijk is voor de uitoefening van het bedrijf.

2. Indien de verpachter, hoewel de opstallen op redelijke voorwaarden voor de herbouwwaarde verzekerd kunnen worden, niet of niet afdoende tegen brand- of stormschade verzekerd is, en niet anderszins zekerheid biedt de in het eerste lid genoemde verplichting te zullen nakomen, kan de pachtkamer de pachter op diens verzoek machtigen een verzekering of een aanvullende verzekering voor ten hoogste de duur van de lopende pachttermijn te sluiten en de premie voor rekening van de verpachter te betalen.

3. De verplichting van de verpachter tot wederopbouw vervalt, indien de wederopbouw op grond van de bijzondere omstandigheden van het geval van de verpachter in redelijkheid niet kan worden gevergd. Indien de pachter voor de door brand ontstane schade aansprakelijk is, wordt de verplichting van de verpachter tot wederopbouw geschorst, zolang de pachter aan zijn verplichting tot schadevergoeding niet heeft voldaan.

Artikel 30. 1. De pachter is niet bevoegd de bestemming, inrichting of gedaante van het gepachte geheel of gedeeltelijk te veranderen dan na uitdrukkelijke toestemming van de verpachter.

2. De verpachter is niet bevoegd verbeteringen op of aan het verpachte aan te brengen dan na uitdrukkelijke toestemming van de pachter.

3. Indien de verpachter, onderscheidenlijk de pachter, zijn toestemming weigert, kan de wederpartij aan de grondkamer machtiging vragen de gewenste veranderingen en verbeteringen aan te brengen. De grondkamer verleent deze machtiging, wanneer door de verandering of de verbetering het algemeen landbouwbelang gediend wordt en geen redelijk belang van de andere partij zich daartegen verzet. De grondkamer kan aan de machtiging voorwaarden verbinden of daarbij een last opleggen en kan daarbij tevens op verzoek van de meest gerede partij de tegenpraestatie herzien, indien de verandering of verbetering daartoe aanleiding geeft.

Artikel 31. 1. Bij het einde der pacht is de verpachter verplicht de pachter voor de verbeteringen, welke door deze in de laatst verlopen tien jaren of, betreft het het aanleggen van een boomgaard, in de laatst verlopen twintig jaren aan het gepachte zijn aangebracht, een naar billijkheid te bepalen vergoeding te geven.

2. Deze vergoeding kan niet overtreffen het bedrag, waarmede de waarde van het verpachte bij het einde der pacht tengevolge van de aangebrachte verbeteringen is verhoogd. De vergoeding wordt lager gesteld, naarmate de pachter de vruchten van de aangebrachte verbeteringen reeds heeft kunnen genieten.

3. De in het eerste lid bedoelde vergoeding kan slechts worden gevorderd, indien de pachter tijdig aan de verpachter, onder opgave van de geschatte kosten, schriftelijk mededeling van de voorgenomen verbetering heeft gedaan en hetzij de verpachter zich daartegen niet binnen een maand na ontvangst van

de mededeling uitdrukkelijk heeft verzet, hetzij de grondkamer, in geval van zodanig verzet, op verzoek van de pachter dit verzet ongegrond heeft verklaard. Indien de verbetering tevens een verandering van de bestemming, inrichting of gedaante van het gepachte is, kan de verpachter, indien de pachter aan de grondkamer machtiging gevraagd heeft de bestemming, inrichting of gedaante van het gepachte te mogen veranderen, het verzet nog doen binnen de krachtens artikel 96, eerste lid, gestelde termijn.

4. De vordering van de pachter tot vergoeding voor verbeteringen moet ten minste drie maanden vóór het einde van de pachtvereenkomst worden ingesteld. Indien de pachtvereenkomst niet door het verstrijken van de bepaalde termijn is geëindigd, kan de vordering nog tot drie maanden na het einde worden ingesteld.

Artikel 32. 1. Zonder uitdrukkelijke toestemming van de verpachter is de pachter niet tot onderverpachting bevoegd.

2. Indien echter de pachter buiten zijn schuld zich tijdelijk in de onmogelijkheid bevindt, het gepachte te gebruiken en de verpachter zijn toestemming zonder redelijke grond weigert, kan de pachtkamer de pachter op diens verzoek toestemming geven, het gepachte geheel of ten dele onder te verpachten. De met machtiging van de pachtkamer aangegane onderverpachting mag de dan nog overblijvende duur van de hoofdverpachting niet overschrijden. Zij eindigt in ieder geval als de hoofdverpachting eindigt en geeft de onderpachter geen recht op verlenging.

Artikel 33. 1. Bij eigendomsovergang van het verpachte op een derde volgt deze in alle rechten en verplichtingen van de verpachter op.

2. Rechten en verplichtingen, welke vóór de eigendomsovergang opeisbaar zijn geworden, gaan op de derde niet over.

Artikel 34. 1. De afgaande en opkomende pachters zijn verplicht elkander over en weer met al datgene te gerieven, wat vereist wordt om het betrekken en het verlaten van het gepachte gemakkelijker te maken, zo wat betreft het gebruik voor het volgende jaar, het inoogsten der nog te velde staande vruchten, het betrekken der gebouwen, als anderszins, alles overeenkomstig het plaatselijk gebruik.

2. De ten deze nalatige pachter is zowel jegens de pachter als jegens de verpachter tot schadevergoeding gehouden.

§ 7. De verlenging van de pachtvereenkomst

Artikel 35. 1. De pachtvereenkomst, welke geldt voor de duur van ten minste twaalf jaren voor een hoeve en ten minste zes jaren voor los land, wordt telkens van rechtswege met zes jaren verlengd.

2. Verlenging vindt niet van rechtswege plaats, wanneer een van de partijen niet eerder dan drie jaren doch uiterlijk één jaar of in bijzondere gevallen uiterlijk zes maanden vóór het einde van de lopende pachtvereenkomst aan de wederpartij bij deurwaardersexploit of bij aangetekende brief heeft kennisgegeven, dat zij verlenging niet wenst.

3. De pachter kan binnen een maand na ontvangst van een kennisgeving, als bedoeld in het vorige lid, aan de pachtkamer verzoeken de pachtvereenkomst te verlengen.

Artikel 36. Indien de grondkamer ingevolge het bepaalde in het derde lid van artikel 12 een kortere pachttermijn heeft goedgekeurd, heeft aan het einde van die termijn geen verlenging van rechtswege plaats, doch kan de pachter binnen de in de beschikking bepaalde tijd aan de pachtkamer verzoeken de pachtvereenkomst te verlengen.

Artikel 37. De pachtkamer beslist op een verzoek om verlenging naar billijkheid, met inachtneming evenwel van de bepalingen van deze paragraaf.

Artikel 38. De pachtkamer wijst het verzoek af, indien de bedrijfsvoering van de pachter niet geweest is, zoals het een goed pachter betaamt of het optreden van de pachter jegens de verpachter in de afgelopen pachtperiode aanleiding heeft gegeven tot gegronde klachten.

Artikel 39. De pachtkamer wijst het verzoek af, voorzover de verpachter het verpachte wil bestemmen voor niet tot de landbouw betrekkelijke doeleinden en die bestemming in overeenstemming is met het algemeen belang. De voorgenomen bestemming wordt geacht in overeenstemming met het algemeen belang te zijn, indien zij in overeenstemming is met een goedgekeurd uitbreidingsplan of wederopbouwplan.

Artikel 40. 1. De pachtkamer wijst, behoudens het in de volgende leden bepaalde, het verzoek af, indien de verpachter of de echtgenoot, een bloed- of aanverwant in de rechte nederdalende lijn of een pleegkind van de verpachter het verpachte persoonlijk in gebruik wil nemen.

2. Nochtans beslist de pachtkamer naar billijkheid, indien:

a. de verpachter een rechtspersoon is;

b. de pachter door het verlies van het gepachte de grondslag van zijn maatschappelijk bestaan zou verliezen en het persoonlijk gebruik voor de verpachter, voor zijn echtgenoot, voor zijn bloed- of aanverwant of voor zijn pleegkind niet van overwegende betekenis is.

Artikel 41. 1. Indien de wil tot persoonlijk gebruik met toepassing van artikel 40 tot afwijzing van het verzoek zou leiden en de pachter door het verlies van het gepachte de grondslag van zijn maatschappelijk bestaan zou worden ontnomen, is de pachtkamer nochtans verplicht om, wanneer de verpachter de vorige verpachter binnen vier jaren voor het einde van de pachtovereenkomst onder bijzondere titel is opgevolgd en niet de echtgenoot, een bloed- of aanverwant in de rechte nederdalende lijn of een pleegkind van de vorige verpachter is, de overeenkomst te verlengen tot vier jaren na het einde van het pachtjaar, waarin de verpachter de vorige verpachter is opgevolgd.

2. Indien de wil tot persoonlijk gebruik met toepassing van artikel 40 tot afwijzing van het verzoek zou leiden en de pachter door het verlies van het gepachte niet de grondslag van zijn maatschappelijk bestaan zou worden ontnomen, is de pachtkamer bevoegd om, wanneer de verpachter de vorige verpachter binnen vier jaren voor het einde van de pachtovereenkomst is opgevolgd en niet de echtgenoot, een bloed- of aanverwant in de rechte nederdalende lijn of een pleegkind van de vorige verpachter is, de overeenkomst te verlengen tot ten hoogste vier jaren na het einde van het pachtjaar, waarin de verpachter de vorige verpachter is opgevolgd.

3. Bij verlenging van de pachtovereenkomst ingevolge het bepaalde in het eerste en tweede lid bepaalt de pachtkamer in haar beschikking tevens de tijd, waarbinnen verlenging van de pachtovereenkomst kan worden gevraagd. Indien de pachtkamer echter de pachtovereenkomst met niet meer dan één jaar verlengt, kan zij daarbij tevens bepalen, dat verdere verlenging niet mogelijk zal zijn.

Artikel 42. 1. In geval van afwijzing van het verzoek tot verlenging op grond van een der in artikel 39 of 40 omschreven omstandigheden, is de verpachter jegens de pachter tot schadevergoeding gehouden, indien de wil om aan het verpachte een bestemming te geven, als bedoeld in artikel 39, onderscheidenlijk om het verpachte persoonlijk in gebruik te nemen in werkelijkheid niet aanwezig is geweest.

2. Behoudens tegenbewijs wordt die wil geacht niet aanwezig te zijn geweest, indien niet binnen één jaar na het einde van de pachtovereenkomst aan het verpachte de in artikel 39 bedoelde bestemming is gegeven, onderscheidenlijk het verpachte door de verpachter of door de echtgenoot, door een bloed- of aanverwant in de rechte nederdalende lijn of door een pleegkind van de verpachter in duurzaam gebruik is genomen.

3. De pachtkamer is bevoegd op verzoek van de pachter of ambtshalve in haar beslissing, waarbij het verzoek tot verlenging wordt afgewezen, een bedrag te bepalen, hetwelk de verpachter aan de pachter moet betalen, in geval later mocht blijken, dat die wil in werkelijkheid niet aanwezig is geweest, onverminderd het recht van de pachter op verdere schadevergoeding.

4. De vordering van de pachter tot schadevergoeding of tot betaling van het bedrag, bedoeld in het vorige lid, vervalt vijf jaren na het einde van de pachtovereenkomst.

Artikel 43. 1. Bij toewijzing van het verzoek verlengt de pachtkamer de pachtovereenkomst met zes jaren of met een zoveel kortere termijn als uit de bijzondere omstandigheden voortvloeit; in het laatste geval vindt het bepaalde in het vijfde lid van artikel 12 overeenkomstige toepassing.

2. Indien de pachtkamer de pachtovereenkomst op grond van het eerste lid of op grond van artikel 41 met een kortere termijn verlengt, heeft aan het einde van die termijn geen verlenging van rechtswege plaats, doch kan de pachter binnen de in de beschikking bepaalde tijd aan de pachtkamer verzoeken de pachtovereenkomst wederom te verlengen. De pachtkamer beslist op de wijze, als in artikel 37 is voorgeschreven.

3. Indien de pachtkamer de pachtovereenkomst met niet meer dan één jaar verlengt, kan zij daarbij tevens bepalen, dat verdere verlenging niet mogelijk zal zijn.

Artikel 44. Indien de pachtovereenkomst op grond van een verzoek, als bedoeld in de artikelen 36 of 43, eerste lid, met zes jaren wordt verlengd, is voor verdere verlenging het bepaalde in artikel 35 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 45. De pachtkamer kan, hetzij op verzoek van een der partijen, hetzij ambtshalve op grond van de billijkheid, met inachtneming van het bepaalde in artikel 5, eerste lid, onder *c* en *d*, en tweede lid, de pachtovereenkomst voor een gedeelte van het verpachte verlengen. In dat geval vermindert zij de geldende tegenpraestatie dienovereenkomstig. De pachter is alsdan bevoegd de pachtovereenkomst voor dit gedeelte te beëindigen.

Artikel 46. 1. Indien de pachtovereenkomst voor de in artikel 12, eerste of tweede lid, bedoelde duur is aangegaan of geldt, dan wel voor een kortere duur is aangegaan doch nadien voor zes jaren is verlengd, heeft de pachter, indien de pachtovereenkomst niet verlengd wordt, omdat de verpachter het verpachte wil bestemmen voor niet tot de landbouw betrekkelijke doeleinden, recht op een door de verpachter te betalen schadeloosstelling. Bij de bepaling van de schadeloosstelling houdt de pachtkamer rekening met de mogelijkheid, dat de pachtovereenkomst zou zijn verlengd, indien het verpachte niet voor niet tot de landbouw betrekkelijke doeleinden zou zijn bestemd.

2. Het bepaalde in het eerste lid vindt geen toepassing, indien de pachtovereenkomst is aangegaan, nadat aan het verpachte bij een goedgekeurd uitbreidingsplan of wederopbouwplan een niet tot de landbouw betrekkelijke bestemming is gegeven. Indien evenwel een pachtovereenkomst is aangegaan, voordat aan het verpachte zodanige bestemming is gegeven en de pachter nadien door zijn echtgenoot, een bloed- of aanverwant in de rechte nederdalende lijn, een pleegkind of een medepachter is opgevolgd, blijft het eerste lid van toepassing.

§ 8. De pachtoverneming

Artikel 47. 1. De pachter, die de leeftijd van vijf en zestig jaren heeft bereikt of tengevolge van ziekte of invaliditeit niet meer in staat is het gepachte op behoorlijke wijze te exploiteren, kan aan de grondkamer verzoeken zijn echtgenoot, een of meer zijner bloed- en aanverwanten in de rechte nederdalende lijn of een of meer zijner pleegkinderen — of een of meer van dezen gezamenlijk — in zijn plaats als pachter te stellen.

2. De grondkamer beschikt op het verzoek na verhoor of behoorlijke oproeping van de verzoeker, de door deze voorgestelde nieuwe pachter en de verpachter.

3. De grondkamer beslist op een verzoek om indeplaatsstelling naar billijkheid, met inachtneming evenwel van de overige bepalingen van dit artikel.

4. De grondkamer wijst het verzoek af, indien zij op grond van het gestelde in artikel 5, eerste lid, onder *c* en *d*, en met inachtneming van het bepaalde in artikel 5, tweede lid, haar goedkeuring aan een nieuwe pachtovereenkomst zou hebben onthouden.

5. De grondkamer wijst het verzoek af, indien de voorgestelde pachter niet voldoende waarborgen voor een behoorlijke bedrijfsvoering biedt.

6. De grondkamer kan op verzoek van de verpachter of van de voorgestelde pachter de pachtovereenkomst wijzigen.

7. Indien de grondkamer het verzoek zou moeten afwijzen, omdat zij op grond van het gestelde in artikel 5, eerste lid, onder *c* en *d*, haar goedkeuring aan een nieuwe pachtovereenkomst zou hebben onthouden, is zij bevoegd de pachtovereenkomst te wijzigen op het punt of de punten, welke die goedkeuring verhinderen. Het bepaalde in artikel 6, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

8. De grondkamer kan de toewijzing van het verzoek afhankelijk stellen van de vervulling van zodanige voorwaarden, als zij in het belang van de verpachter noodzakelijk oordeelt.

9. Indien de pachtovereenkomst ingevolge het in het zesde en zevende lid bepaalde tegen de wil van de voorgestelde pachter is gewijzigd, kan deze, mits binnen een maand na de dag der beschikking, van de indeplaatsstelling afzien door een kennisgeving bij aangetekende brief aan de verpachter. In dat geval staat, indien de beschikking door de grondkamer gegeven is, de voorgestelde pachter geen beroep open.

§ 9. Het einde van de pachtovereenkomst

Artikel 48. 1. Indien de verpachter het verpachte of een gedeelte daarvan wil bestemmen voor niet tot de landbouw betrekkelijke doeleinden, en die bestemming in overeenstemming is met het algemeen belang, ontbindt de pachtkamer op vordering van de verpachter de pachtovereenkomst geheel of ten dele met ingang van een bij de uitspraak te bepalen dag. De voorgenomen bestemming wordt geacht in overeenstemming met het algemeen belang te zijn, indien zij in overeenstemming is met een goedgekeurd uitbreidingsplan of wederopbouwplan.

2. Bij ontbinding voor een gedeelte van het verpachte vermindert zij de tegenpraestatie dienovereenkomstig; de pachter is alsdan bevoegd de overeenkomst voor het overige te beëindigen.

3. Artikel 42 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 49. 1. Indien de pachtkamer de pachtovereenkomst ingevolge artikel 48 ontbindt, veroordeelt zij de verpachter de pachter schadeloos te stellen over de tijd, welke de pachter bij niet-ontbinding ingevolge de pachtovereenkomst nog op het gepachte had kunnen blijven.

2. Indien de pachtovereenkomst voor de in artikel 12, eerste of tweede lid, bedoelde duur is aangegaan of geldt, dan wel voor een kortere duur is aangegaan, doch nadien voor zes jaren is verlengd, wordt bij de bepaling van de schadeloosstelling rekening gehouden met de mogelijkheid, dat de pachtovereenkomst zou zijn verlengd. Bij de beoordeling van de mogelijkheid van verlenging houdt de pachtkamer geen rekening met het voornemen van de verpachter het verpachte of een gedeelte daarvan te bestemmen voor niet tot de landbouw betrekkelijke doeleinden.

3. Het bepaalde in het tweede lid, eerste volzin, vindt geen toepassing, indien de pachtovereenkomst is aangegaan, nadat aan het verpachte bij een goedgekeurd uitbreidingsplan of wederopbouwplan een niet tot de landbouw betrekkelijke bestemming is gegeven. In dat geval wordt de pachtovereenkomst met betrekking tot een hoeve of los land, welke is aangegaan voor langer dan twaalf, onderscheidenlijk zes jaren, voor de bepaling van de schadeloosstelling geacht te zijn aangegaan voor twaalf, onderscheidenlijk zes jaren, met dien verstande, dat, indien de ontbinding plaats vindt na die termijn, de overeenkomst geacht wordt telkens voor zes jaren te zijn verlengd.

4. Indien een pachtovereenkomst is aangegaan, voordat aan het verpachte bij een goedgekeurd uitbreidingsplan of wederopbouwplan een niet tot de landbouw betrekkelijke bestemming is gegeven, en de pachter nadien door zijn echtgenoot, een bloed- of aanverwant in de rechte nederdalende lijn, een pleegkind of een medepachter is opgevolgd, blijft het tweede lid van toepassing.

5. Voorzover pachtovereenkomsten of overeenkomsten tot wijziging van pachtovereenkomsten kennelijk gesloten zijn om

de schadeloosstelling te verhogen, worden deze bij de bepaling van de schadeloosstelling buiten beschouwing gelaten.

Artikel 50. Indien door enig toeval het verpachte geheel vergaat of het gebruik daarvan voor de pachter blijvend geheel onmogelijk wordt, eindigt de pachtovereenkomst, tenzij de verpachter ingevolge artikel 29 tot wederopbouw verplicht is.

Artikel 51. 1. De pachtovereenkomst gaat niet van rechtswege teniet door de dood van de verpachter.

2. Na de dood van de pachter loopt de pachtovereenkomst met de gezamenlijke erfgenamen van de pachter door hetzij tot het einde van het eerstvolgende pachtjaar, behoudens eerdere beëindiging uit andere hoofde, hetzij tot het tijdstip, waarop de indeplaatsstelling, als bedoeld in het volgende lid, ingaat.

3. Binnen zes maanden na het overlijden van de pachter kunnen diens echtgenoot, ieder van diens bloed- of aanverwanten in de rechte nederdalende lijn, ieder van diens pleegkinderen en iedere mede-pachter aan de grondkamer verzoeken, dat een of meer van hen in de plaats van de overleden pachter de pachtovereenkomst zal mogen voortzetten.

4. Na afloop van de in het vorige lid vermelde termijn beschikt de grondkamer op de gedane verzoeken na verhoor of behoorlijke oproeping van de verzoekers en de verpachter.

5. De grondkamer beslist op een verzoek, als bedoeld in het derde lid, naar billijkheid, met inachtneming evenwel van de overige bepalingen van dit artikel.

6. De grondkamer wijst het verzoek af, indien zij op grond van het gestelde in artikel 5, eerste lid, onder *c* en *d*, en met inachtneming van het bepaalde in artikel 5, tweede lid, haar goedkeuring aan een nieuwe pachtovereenkomst zou hebben onthouden.

7. De grondkamer wijst het verzoek af van diegenen der verzoekers, die niet voldoende waarborgen voor een behoorlijke bedrijfsvoering bieden.

8. De grondkamer kan op verzoek van de verpachter of van de voorgestelde pachter de pachtovereenkomst wijzigen.

9. Indien de grondkamer het verzoek zou moeten afwijzen, omdat zij op grond van het gestelde in artikel 5, eerste lid, onder *c* en *d*, haar goedkeuring aan een nieuwe pachtovereenkomst zou hebben onthouden, is zij bevoegd de pachtovereenkomst te wijzigen op het punt of de punten, welke die goedkeuring verhinderen. Het bepaalde in artikel 6, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

10. De grondkamer kan de toewijzing van het verzoek afhankelijk stellen van de vervulling van zodanige voorwaarden, als zij in het belang van de verpachter noodzakelijk oordeelt.

11. Indien de pachtovereenkomst ingevolge het in het achtste en het negende lid bepaalde tegen de wil van de voorgestelde pachter is gewijzigd, kan deze, mits binnen een maand na de dag der beschikking, van de indeplaatsstelling afzien door een kennisgeving bij aangetekende brief aan de verpachter. In dat geval staat, indien de beschikking door de grondkamer gegeven is, de voorgestelde pachter geen beroep open.

Artikel 52. 1. Indien de verpachter van oordeel is, dat de pachter tekortschiet in zijn verplichting tot onderhoud van het gepachte, kan hij, onverminderd het in artikel 53 bepaalde, de pachtkamer verzoeken een onderzoek naar de toestand daarvan in te stellen.

2. De pachtkamer geeft aan dit verzoek onverwijld gevolg en maakt van haar bevindingen een schriftelijk verslag op, waarvan zij afschrift aan partijen zendt.

3. Indien haar bevindingen haar daartoe aanleiding geven, verstrekt de pachtkamer de pachter zodanige aanwijzingen omtrent het uitvoeren van zijn verplichting tot onderhoud, als door de omstandigheden geboden mochten zijn, en stelt zij de pachter tevens een termijn, binnen welke hij de aanwijzingen moet hebben opgevolgd.

4. Verzuim van de pachter de aanwijzingen binnen de gestelde termijn op te volgen, geldt als een nalatigheid, als bedoeld in artikel 53, tenzij de pachter aannemelijk maakt, dat het verzuim hem niet kan worden toegerekend.

Artikel 53. 1. Wanneer een der partijen nalatig is in het nakomen van haar verplichtingen, kan de pachtkamer naar gelang van omstandigheden op vordering van de andere partij met ingang van een bij het vonnis te bepalen dag de pachtovereenkomst ontbinden.

2. Indien de pachter in gebreke is de pachtprijs te voldoen, ontbindt de pachtkamer de overeenkomst, behoudens dat het haar vrij staat om, naar gelang van omstandigheden, aan de pachter op zijn verzoek een betrekkelijke korte termijn te gunnen om alsnog aan zijn verplichtingen te voldoen.

3. Bij het uitspreken der ontbinding zal de nalatige partij worden veroordeeld tot vergoeding van kosten, schaden en interessen, indien daartoe termen zijn.

§ 10. Bepalingen van algemene aard

Artikel 54. Alleen van de bepalingen der artikelen 15, 20, 21, 22, 23, 24, 25, tweede lid, 26, eerste lid, 27, eerste lid, en 30 eerste en tweede lid, kan bij overeenkomst worden afgeweken.

Artikel 55. 1. De bepalingen van de artikelen 2—12, 30, derde lid, 31, 35—46, 47 en 51, derde tot en met het elfde lid, zijn niet van toepassing op pachtovereenkomsten betreffende los land, hetwelk niet groter is dan 25 are.

2. De grondkamer is bevoegd hetzij voor haar gehele ressort, hetzij voor een gedeelte daarvan, bij besluit voor een bepaalde tak van bodemcultuur de in het vorige lid genoemde oppervlakte te verlagen, doch niet tot minder dan 10 are.

3. Dit besluit behoeft de goedkeuring van Onze Minister.

4. Indien tussen de verpachter en de pachter meer dan één pachtovereenkomst is gesloten, gelden deze voor de toepassing van dit artikel als één overeenkomst.

Artikel 56. 1. De bepalingen van deze wet vinden overeenkomstige toepassing op overeenkomsten, waardoor of krachtens welke tegen een vergoeding ineens of in termijnen zakelijke genotsrechten voor 25 jaar of korter op hoeven of los land gevestigd worden.

2. De bepalingen, die voor het zakelijke genotsrecht gelden, vinden slechts toepassing, voorzover zij niet in strijd zijn met dwingende bepalingen van deze wet.

Artikel 57. 1. Openbare verpachtingen, verpachtingen bij inschrijving daaronder begrepen, zijn verboden, tenzij de grondkamer vóór de verpachting daartoe haar toestemming heeft verleend. De grondkamer kan aan de toestemming voorwaarden verbinden.

2. Alle kosten, vallende op een openbare verpachting, komen ten laste van de verpachter.

Artikel 58. In een pachtovereenkomst, aangegaan onder de voorwaarde, dat de overeenkomst door de grondkamer geheel of ten dele ongewijzigd zal worden goedgekeurd, wordt deze voorwaarde voor niet geschreven gehouden.

§ 11. Bijzondere bepalingen met betrekking tot verpachting door openbare lichamen

Artikel 59. 1. Indien het Rijk, een provincie, een gemeente, een waterschap, een veenschap of een veenpolder aan hun in eigendom toebehorende hoeven of los land een bestemming heeft gegeven voor niet tot de landbouw betrekkelijke doeleinden en die bestemming in overeenstemming is met het algemeen belang, kunnen zij aan de grondkamer verzoeken goed te keuren, dat in overeenkomsten tot verpachting van zulke hoeven of zodanig los land een of meer van de volgende bepalingen zullen worden opgenomen:

a. dat de overeenkomst in afwijking van het bepaalde in artikel 12, eerste lid, tweede zin, geldt voor de overeengekomen tijd;

b. dat de verlenging niet zal plaats hebben, indien en voorzover de verpachter in de kennisgeving, bedoeld in artikel 35, tweede lid, aan de pachter heeft medegedeeld, dat de verlenging met de bestemming van het verpachte onvereenigbaar is;

c. dat de pachter niet bevoegd zal zijn aan de grondkamer machtiging te vragen bestemming, inrichting of gedaante van het gepachte te veranderen;

d. dat de overeenkomst door de verpachter te allen tijde kan worden beëindigd, indien en voorzover de bestemming de beëindiging naar zijn oordeel noodzakelijk maakt.

2. De in het eerste lid bedoelde bestemming wordt geacht in overeenstemming met het algemeen belang te zijn, indien zij in overeenstemming is met een goedgekeurd uitbreidingsplan of wederopbouwplan.

Artikel 60. De grondkamer onderzoekt uitsluitend of de bestemming het beding redelijkerwijs noodzakelijk kan maken. Zij treedt niet in een beoordeling dezer bestemming.

Artikel 61. In geval van beëindiging op grond van het beding, genoemd in artikel 59, eerste lid, onder d, heeft de pachter recht op schadevergoeding op de voet van het bepaalde in artikel 49; bij gedeeltelijke beëindiging is de pachter bevoegd de pachtovereenkomst ook voor het overige te beëindigen.

HOOFDSTUK II

Bepalingen van bijzondere aard

§ 1. Zetboeren

Artikel 62. 1. Het is verboden zonder voorafgaande goedkeuring van de grondkamer een zetboer aan te stellen of aangesteld te houden.

2. Onder zetboer wordt verstaan degene, aan wie de exploitatie van een hoeve of los land door de eigenaar of rechthebbende is overgedragen en die daarbij een belangrijke invloed op de leiding van het bedrijf heeft verkregen en als tegenprestatie een vergoeding ontvangt.

3. De grondkamer keurt de aanstelling van de zetboer slechts goed, indien daarvoor bijzondere redenen aanwezig zijn. Zij treedt niet in een beoordeling van de voorwaarden der aanstelling.

§ 2. Inscharing van vee en verkoop van gras of hooi anders dan per gewicht

Artikel 63. 1. Het is verboden zonder voorafgaande goedkeuring van de grondkamer gras of hooi anders dan per gewicht te verkopen of zich bij overeenkomst te verbinden vee ter inscharing aan te nemen.

2. De grondkamer verleent haar goedkeuring slechts, indien op grond van plaatselijke landbouwbelangen, van de aard van het onroerend goed of van de persoonlijke omstandigheden van de verzoeker verpachting bezwaarlijk is.

3. De grondkamer kan aan haar goedkeuring de voorwaarde verbinden, dat de tegenprestatie niet hoger zal zijn dan een bij de goedkeuring te bepalen bedrag. Zij houdt bij de bepaling van dit bedrag rekening met de toelaatbare pachtprijs.

Artikel 64. 1. De grondkamer kan bij besluit bepalen, dat zij, die gras of hooi anders dan per gewicht in een bij het besluit aan te geven gebied wensen te verkopen of daarop vee ter inscharing wensen aan te nemen, daarvan voor een bepaald tijdstip aangifte moeten doen op de bij het besluit vast te stellen wijze en plaats. Deze aangifte machtigt de grondkamer van rechtswege namens de aangever een overeenkomst tot verkoop van gras of hooi anders dan per gewicht, of tot inscharing aan te gaan. In het besluit geeft de grondkamer de grondslagen aan, naar welke hetgeen ter beschikking zal komen, zal worden verdeeld.

2. Na het in het besluit genoemde tijdstip gaat de grondkamer onverwijld over tot verdeling van hetgeen ter beschikking is gekomen.

Artikel 65. De grondkamer kan bepalen, dat het verbod van artikel 63 niet zal gelden voor bij het besluit te omschrijven land dan wel voor een bepaald gebied. Zij kan daarbij tevens bepalen, dat de tegenprestatie niet hoger mag zijn dan bij het besluit is bepaald; zij houdt daarbij rekening met de toelaatbare pachtprizen.

Artikel 66. De besluiten, bedoeld in de artikelen 64 en 65, behoeven de goedkeuring van Onze Minister.

Artikel 67. Een pachtovereenkomst betreffende de naweide van een perceel, waarvan met inachtneming van de bepalingen van de artikelen 63—65 gras of hooi is verkocht, geldt in afwijking van het bepaalde in artikel 12 van rechtswege voor de nog lopende duur van het weideseizoen of voor een zoveel kortere duur, als door partijen is overeengekomen.

HOOFDSTUK III

Verbodsbepalingen

Artikel 68. 1. Het is een verpachter verboden, indien de grondkamer, onderscheidenlijk de Centrale Grondkamer, de pachtovereenkomst of een overeenkomst tot wijziging van een pachtovereenkomst heeft goedgekeurd dan wel een gewijzigde overeenkomst heeft vastgesteld, een hogere tegenpraestatie te bedingen of aan te nemen dan ingevolge deze wet is geoorloofd. Voor de beoordeling der tegenpraestatie zal de rechter praestaties, bedongen of genoten krachtens andere met de pachtovereenkomst verband houdende overeenkomsten, mede in aanmerking nemen.

2. Het is verboden ter zake van het verlenen van bemiddeling bij het sluiten van een pachtovereenkomst of van een overeenkomst tot wijziging of beëindiging van een pachtovereenkomst enig ander voordeel te bedingen of aan te nemen dan een redelijke vergoeding voor de daarbij bewezen diensten.

HOOFDSTUK IV

Samenstelling en werkwijze van de grondkamers en van de Centrale Grondkamer

§ 1. De grondkamers en de Centrale Grondkamer

Artikel 69. Er zijn grondkamers, waarvan het rechtsgebied en de standplaats door Ons worden aangewezen.

Artikel 70. 1. De grondkamer bestaat uit een voorzitter en ten minste vier en ten hoogste twaalf leden. Zij wordt bijgestaan door een secretaris.

2. Er kunnen een plaatsvervangende voorzitter, plaatsvervangende leden en een of meer plaatsvervangende secretarissen worden benoemd.

3. Bij verhindering of ontstentenis van de voorzitter of van de plaatsvervangende voorzitter treedt de secretaris, bij verhindering of ontstentenis ook van deze treedt het oudste lid als waarnemend voorzitter op.

Artikel 71. 1. Wij benoemen en ontslaan de voorzitter, de plaatsvervangende voorzitter, de leden, de secretaris alsmede de plaatsvervangende leden en de plaatsvervangende secretarissen.

2. De leden en de plaatsvervangende leden worden benoemd voor de tijd van vijf jaren. Zij zijn bij hun aftreden weder benoembaar. Op eigen verzoek kunnen zij door Ons worden ontslagen.

3. Voor de benoeming van een lid of van een plaatsvervangend lid maakt de grondkamer een aanbeveling op.

4. Bij de benoeming van de leden en de plaatsvervangende leden dragen Wij zorg, dat in de grondkamer noch het belang der pachters, noch dat der verpachters overheerst.

5. De in het eerste lid bedoelde personen worden voor de aanvang hunner bediening beëdigd.

6. Bij het bereiken van de ouderdom van vijf en zestig jaren wordt aan de leden en plaatsvervangende leden ontslag verleend met ingang van de eerstvolgende maand.

Artikel 72. De voorzitter, de plaatsvervangende voorzitter, de secretaris en de plaatsvervangende secretaris moeten aan een Rijks- of daarmede gelijkgestelde Nederlandse Universiteit hebben verkregen hetzij de graad van doctor in de rechtswetenschap, hetzij de graad van doctor in de rechtsgeleerdheid of de hoedanigheid van meester in de rechten, mits deze graad of hoedanigheid verkregen is op grond van het afleggen van een examen in het Nederlands burgerlijk recht, handelsrecht, staatsrecht en strafrecht.

Artikel 73. 1. Onverminderd hetgeen elders is bepaald, worden de voorzitter, de plaatsvervangende voorzitter, de leden, de plaatsvervangende leden, de secretaris en de plaatsvervangende secretarissen ontslagen:

a. bij gebleken ongeschiktheid door ouderdom, door aanhoudende lichaamsziekte of tengevolge van zielsziekte;

b. wanneer zij onder curatele zijn gesteld.

2. Onverminderd hetgeen elders is bepaald, kunnen de in het vorige lid genoemde personen worden ontslagen:

a. bij overtreding van het bepaalde in de artikelen 74 en 75;

b. wanneer zij in staat van faillissement zijn verklaard, surséance van betaling hebben verkregen of wegens schulden zijn gegijzeld.

3. Alvorens het ontslag op grond van het in de voorgaande leden bepaalde wordt verleend, wordt de betrokkene gehoord.

4. Wanneer zich een van de omstandigheden voordoet, als bedoeld in het tweede lid, zijn Onze Ministers van Justitie en van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening bevoegd de betrokkene in de uitoefening van zijn ambt terstond te schorsen; de schorsing mag een termijn van drie maanden niet overschrijden.

5. Wanneer tijdens de in het vierde lid bedoelde schorsing het besluit tot ontslag wordt genomen, blijft de schorsing van kracht tot het tijdstip, waarop het ontslag ingaat.

Artikel 74. 1. De voorzitter, de plaatsvervangende voorzitter, de leden, de plaatsvervangende leden, de secretaris en de plaatsvervangende secretarissen, alsmede de in artikel 77 bedoelde ambtenaar, zijn verplicht het geheim te bewaren omtrent hetgeen hun als zodanig bekend wordt.

2. Zij mogen zich noch direct, noch indirect in enig bijzonder onderhoud of gesprek inlaten met partijen of derzelver raadsliden, noch enige bijzondere onderrichting, memorie of schrifturen aannemen over enige aangelegenheid, welke aanhangig is of waarvan zij weten of vermoeden, dat deze aanhangig zal worden bij de grondkamer, waartoe zij behoren.

Artikel 75. 1. Het is de voorzitter en de secretaris verboden zich te belasten met de consultatie omtrent en de verdediging van zaken, welke bij enige grondkamer of pachtkamer bij de Centrale Grondkamer of bij de pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem aanhangig zijn, of waarvan zij weten of vermoeden, dat deze daarbij aanhangig zullen worden.

2. Het is de plaatsvervangende voorzitter, de plaatsvervangende secretaris, de leden en de plaatsvervangende leden verboden zich te belasten met de consultatie omtrent en de verdediging van zaken, welke aanhangig zijn of waarvan zij weten of vermoeden, dat deze aanhangig zullen worden bij de grondkamer, waartoe zij behoren, of bij de Centrale Grondkamer, in het laatste geval voorzover het betreft zaken, aan de behandeling waarvan zij in de grondkamer hebben deelgenomen.

Artikel 76. 1. De grondkamer houdt zitting en beslist met de voorzitter en twee leden.

2. Beschikkingen van de grondkamer, genomen met een ander aantal personen dan in het vorige lid is vermeld, zijn nietig.

Artikel 77. Een door Onze Mipister voor iedere grondkamer aan te wijzen ambtenaar is bevoegd haar zittingen alsmede haar beraadslagingen in raadkamer bij te wonen en haar op verzoek of uit eigen beweging advies uit te brengen.

Artikel 78. 1. De voorzitter en de secretaris genieten een bezoldiging, welke bij algemene maatregel van bestuur wordt vastgesteld. Zij genieten voorts een vergoeding voor reis- en verblijfkosten volgens bij algemene maatregel van bestuur te stellen regelen.

2. De plaatsvervangende voorzitter, de leden, de plaatsvervangende leden en de plaatsvervangende secretarissen genieten een vergoeding voor reis- en verblijfkosten en verdere vergoedingen volgens bij algemene maatregel van bestuur te stellen regelen.

Artikel 79. Er is een Centrale Grondkamer, gevestigd te Arnhem.

Artikel 80. 1. De Centrale Grondkamer bestaat uit drie tot de rechterlijke macht behorende leden, twee niet tot de rechterlijke macht behorende deskundige leden en zoveel plaatsvervangende deskundige leden als Wij dienstig oordelen. Zij wordt bijgestaan door een griffier.

2. Een der tot de rechterlijke macht behorende leden treedt op als voorzitter.

Artikel 81. De tot de rechterlijke macht behorende leden, de deskundige leden en de plaatsvervangende deskundige leden van de pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem zijn van rechtswege tevens lid, onderscheidenlijk plaatsvervangend lid van de Centrale Grondkamer.

Artikel 82. 1. Wij benoemen en ontslaan de griffier van de Centrale Grondkamer.

2. Bij ontstentenis of verhindering van de griffier van de Centrale Grondkamer wordt deze vervangen door de griffier of een substituut-griffier van de pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem.

3. De griffier moet aan een Rijks- of daarmee gelijkgestelde Nederlandse Universiteit hebben verkregen hetzij de graad van doctor in de rechtswetenschap, hetzij de graad van doctor in de rechtsgeleerdheid of de hoedanigheid van meester in de rechten, mits deze graad of hoedanigheid verkregen is op grond van het afleggen van een examen in het Nederlands burgerlijk recht en handelsrecht, staatsrecht en strafrecht.

Artikel 83. 1. De Centrale Grondkamer houdt zitting en beslist met de voorzitter, twee tot de rechterlijke macht behorende leden en twee niet tot de rechterlijke macht behorende deskundige leden.

2. Beschikkingen van de Centrale Grondkamer, genomen met een ander aantal personen dan in het vorige lid is vermeld, zijn nietig.

Artikel 84. Het bepaalde in de artikelen 74 en 75 vindt ten aanzien van de voorzitter, de plaatsvervangende voorzitter, de leden, de plaatsvervangende leden, de griffier en de plaatsvervangende griffier van de Centrale Grondkamer overeenkomstige toepassing.

Artikel 85. 1. De griffier geniet een bezoldiging, welke bij algemene maatregel van bestuur wordt vastgesteld; hij geniet voorts een vergoeding voor reis- en verblijfkosten volgens bij algemene maatregel van bestuur te stellen regelen.

2. De leden, de plaatsvervangende leden en de plaatsvervangende griffier van de Centrale Grondkamer genieten een vergoeding voor reis- en verblijfkosten en verdere vergoedingen volgens bij algemene maatregel van bestuur te stellen regelen.

Artikel 86. Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere voorschriften gegeven ter uitvoering van het bepaalde in deze paragraaf alsmede omtrent de werkwijze van de grondkamers en de Centrale Grondkamer.

§ 2. Verzoeken aan de grondkamer

Afdeling 1

De indiening

Artikel 87. 1. Het verzoek tot goedkeuring van een pachtovereenkomst en van een overeenkomst tot wijziging of beëindiging van een pachtovereenkomst geschiedt door indiening bij de secretaris van de grondkamer van drie gelijklopende, door partijen ondertekende akten of drie notariële afschriften, met zoveel ongetekende afschriften als er meer dan twee partijen bij de overeenkomst zijn betrokken.

2. Aan het hoofd van de akte worden de namen, voornamen en woonplaatsen der partijen vermeld, voorzover deze niet in de overeenkomst zijn opgenomen. Het gepachte moet met de kadastrale kenmerken zijn aangeduid.

3. Indien de goedkeuring van de pachtovereenkomst wordt verlangd op grond van het bepaalde in artikel 7, derde lid,

worden de beschikking van de grondkamer met betrekking tot de ontwerp-pachtovereenkomst en een exemplaar van de ontwerp-overeenkomst mede overgelegd.

Artikel 88. Het verzoek tot goedkeuring van een ontwerp-pachtovereenkomst wordt ingediend bij de secretaris van de grondkamer. Het moet zijn ondertekend door degenen, die in de ontwerp-pachtovereenkomst als partijen zijn genoemd. Daarbij wordt overgelegd een ongetekend exemplaar van de ontwerp-overeenkomst, vermeerderd met zoveel ongetekende exemplaren als er verzokers zijn. Het gepachte moet met de kadastrale kenmerken zijn aangeduid.

Artikel 89. 1. De verzoeken, bedoeld in de artikelen 12, derde lid, 13, derde lid, 19, eerste lid, 30, derde lid, 47, eerste en zesde lid, en 51, derde en achtste lid, vinden plaats, voorzover zij niet tegelijk met de in artikel 87 bedoelde verzoeken en op de in dat artikel voorgeschreven wijze zijn gedaan, door indiening van een verzoekschrift bij de secretaris van de grondkamer met zoveel afschriften als er wederpartijen bij de overeenkomst of belanghebbenden zijn.

2. Het verzoekschrift vermeldt de naam, de voornamen en de woonplaats van de verzoeker, de naam en de woonplaats van de wederpartij of van de belanghebbenden, zo deze er zijn, voorts de gronden, waarop het verzoek steunt, en de gevraagde beslissing.

Artikel 90. 1. De verzoeken, bedoeld in de artikelen 57, 59, 62, eerste lid, en 63, eerste lid, worden gedaan bij een verzoekschrift, hetwelk bij de secretaris van de grondkamer wordt ingediend.

2. Het verzoekschrift vermeldt de naam, de voornamen en de woonplaats van de verzoeker, voorts de gronden, waarop het verzoek steunt en de gevraagde beslissing.

Artikel 91. De in deze afdeling bedoelde verzoeken moeten worden ingediend bij de grondkamer, binnen welker rechtsgebied het onroerend goed of het grootste gedeelte daarvan is gelegen.

Afdeling 2

Het onderzoek

Artikel 92. 1. De grondkamer kan een onderzoek naar aanleiding van het bij haar ingediende verzoek gelasten. Zij zal hiermede belasten een of meer leden of een of meer door haar aan te wijzen deskundigen. Deze aanwijzing geschiedt in het algemeen, dan wel voor een bepaald geval.

2. Alvorens zijn taak te aanvaarden, legt de aangewezen deskundige in handen van de voorzitter van de grondkamer de eed of de belofte af, dat hij naar zijn geweten en met onpartijdigheid verslag zal uitbrengen. Aan de deskundige wordt door de voorzitter van de grondkamer een vergoeding toegekend op de voet van het bepaalde in de artikelen 61, 63, 65 en 66 van het Tarief van justitiekosten en salarissen in burgerlijke zaken.

Artikel 93. 1. Degene, aan wie het onderzoek is opgedragen, geeft ten minste twee dagen vóór het tijdstip, waarop het onderzoek zal plaatsvinden, daarvan kennis aan partijen en aan de personen, die in de ontwerp-pachtovereenkomst als partijen zijn genoemd.

2. De verzoeker en de bij de overeenkomst of ontwerp-pachtovereenkomst betrokken partijen of belanghebbenden zijn verplicht aan degene, aan wie het onderzoek is opgedragen, desgevraagd de ter uitvoering van zijn opdracht nodige inlichtingen te verstrekken.

3. Degene, aan wie het onderzoek is opgedragen, is bevoegd, desnoods bijgestaan door ambtenaren van de Rijks- of Gemeentepolitie, het onroerend goed, waarop het verzoek betrekking heeft, te betreden.

4. De uitkomsten van het onderzoek worden neergelegd in een rapport, hetwelk wordt ondertekend door degene, die met het onderzoek werd belast.

Afdeling 3

De behandeling

Artikel 94. 1. Indien de grondkamer een pachtovereenkomst of een overeenkomst tot wijziging of beëindiging van een pachtovereenkomst niet aanstonds kan goedkeuren, deelt zij aan partijen haar bezwaren mede en geeft zij aan of, en zo ja, op welke wijze deze kunnen worden opgeheven.

2. Indien een onderzoek door een harer leden of door een deskundige heeft plaats gehad, zendt de grondkamer aan partijen, tegelijk met de mededeling van haar bezwaren, een afschrift van het rapport van het onderzoek toe.

3. De in het vorige lid bedoelde mededeling vermeldt de termijn, binnen welke partijen schriftelijke opmerkingen aan de grondkamer kunnen inzenden en een mondelinge behandeling kunnen verzoeken.

4. Indien de partijen toestemmen in de wijzigingen, welke door de grondkamer als voorwaarde voor het verlenen van haar goedkeuring aan de pachtovereenkomst worden gesteld, legt de grondkamer deze vast in een akte, welke door partijen worden ondertekend en voor dezen bindend is.

5. Indien de partijen de door de grondkamer nodig geoordeelde wijzigingen niet overnemen, wijzigt de grondkamer de overeenkomst, of, indien zij oordeelt, dat door wijziging haar in het eerste lid bedoelde bezwaren niet kunnen worden opgeheven, vernietigt zij haar.

Artikel 95. 1. Indien de grondkamer een ontwerp-pachtovereenkomst niet aanstonds kan goedkeuren, deelt zij aan de personen, die in de ontwerp-pachtovereenkomst als partijen zijn genoemd, haar bezwaren mede en geeft zij aan of, en zo ja, op welke wijze deze kunnen worden opgeheven.

2. Het bepaalde in het tweede en derde lid van het voorgaande artikel is van overeenkomstige toepassing.

3. Indien de grondkamer de ontwerp-pachtovereenkomst goedkeurt, wordt de goedkeuring niet op de ontwerp-akte gesteld, doch bij een afzonderlijke beschikking verleend.

4. Indien de grondkamer de ontwerp-pachtovereenkomst niet kan goedkeuren en zij van oordeel is, dat haar bezwaren door wijziging van de ontwerp-overeenkomst kunnen worden opgeheven, vermeldt zij deze wijzigingen in haar beschikking.

Artikel 96. 1. Indien bij een beslissing op een verzoek in andere dan de in de artikelen 94 en 95 bedoelde gevallen naar het oordeel van de grondkamer behalve de verzoeker ook anderen belang hebben, deelt de grondkamer, onder gelijktijdige kennisgeving van de eventuele bezwaren, aan de verzoeker en de andere belanghebbenden mede, binnen welke termijn zij schriftelijke opmerkingen aan de grondkamer kunnen inzenden en een mondelinge behandeling kunnen verzoeken.

2. Indien een onderzoek door een harer leden of door een deskundige heeft plaats gehad, zendt de grondkamer aan de verzoeker en de andere belanghebbenden, tegelijk met haar mededeling, een afschrift van het rapport van het onderzoek toe.

Artikel 97. 1. Indien bij een beslissing op een verzoek in andere dan de in de artikelen 94 en 95 bedoelde gevallen naar het oordeel van de grondkamer uitsluitend de verzoeker belang heeft en de grondkamer het verzoek niet aanstonds kan toewijzen, is de grondkamer bevoegd — en op een daartoe strekkend verzoek verplicht — een mondelinge behandeling van het bij haar ingediende verzoek te doen plaats hebben op een door haar te bepalen zitting.

2. Indien een onderzoek door een harer leden of door een deskundige heeft plaats gehad, zendt de grondkamer aan de verzoeker, tegelijk met haar oproep voor de mondelinge behandeling, een afschrift van het rapport van het onderzoek toe.

Artikel 98. De secretaris maakt een verslag van hetgeen bij de mondelinge behandeling voorvalt met vermelding van de zakelijke inhoud der afgelegde verklaringen. Het verslag wordt door de voorzitter en de secretaris vastgesteld en ondertekend. Desverlangd ontvangen partijen daarvan afschrift.

Artikel 99. 1. De partijen bij de overeenkomst en de verzoeker kunnen zich doen bijstaan of vertegenwoordigen.

2. De partijen bij de overeenkomst en de verzoeker kunnen getuigen ter zitting meebrengen.

Artikel 100. 1. De partijen bij de overeenkomst en de verzoeker kunnen met machtiging van de grondkamer bij deurwaardersexploit getuigen oproepen om aldaar te verschijnen.

2. Ieder, die bij deurwaardersexploit is opgeroepen om als getuige ter zitting te verschijnen, is verplicht aan die oproeping gehoor te geven.

3. De grondkamer kan bevelen, dat getuigen, die, hoewel bij deurwaardersexploit opgeroepen, niet zijn verschenen, door de openbare macht voor haar worden gebracht.

4. De ingevolge artikel 99 ter zitting meegebrachte getuigen worden gehoord, indien en voorzover de grondkamer hun verhoor dienstig oordeelt.

5. Het bepaalde in de artikelen 107, 108a en 109 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is ten aanzien van het getuigenverhoor van overeenkomstige toepassing.

6. Van het getuigenverhoor wordt proces-verbaal gemaakt. Het bepaalde in artikel 111 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is van overeenkomstige toepassing met dien verstande, dat het proces-verbaal door de voorzitter en de secretaris wordt mede-ondertekend.

7. Getuigen ontvangen desverlangende ten laste van degene, die hen heeft voorgebracht, schadevergoeding, door de voorzitter te begroten overeenkomstig de artikelen 61, 63, 65 en 66 van het Tarief van justiekosten en salarissen in burgerlijke zaken.

Artikel 101. Bij de behandeling van een verzoek tot goedkeuring van een ontwerp-pachtovereenkomst vinden de artikelen 98—100 overeenkomstige toepassing.

Artikel 102. Indien de grondkamer de pachtovereenkomst of de overeenkomst tot wijziging of beëindiging van de pachtovereenkomst ongewijzigd goedkeurt, zendt de secretaris aan ieder der partijen een exemplaar of een afschrift van de overeenkomst, waarop de beslissing, welke de grondkamer heeft genomen, is aangetekend.

Artikel 103. 1. De afwijzende beschikkingen, de beschikkingen, waarbij een pachtovereenkomst wordt gewijzigd of vernietigd, alsmede de beschikkingen, waarbij de goedkeuring van de ontwerp-pachtovereenkomst afhankelijk wordt gesteld van door de grondkamer nodig geoordeelde wijzigingen, zijn met redenen omkleed.

2. De beschikkingen van de grondkamer worden aan de bij de overeenkomst of ontwerp-pachtovereenkomst betrokken partijen of belanghebbenden alsmede aan de verzoeker toegezonden.

Artikel 104. Het lid van de grondkamer, dat met het onderzoek is belast en een rapport dienaangaande heeft uitgebracht, neemt niet deel aan de beslissing over het verzoek.

Artikel 105. 1. De voorzitter en de leden van de grondkamers alsmede hun plaatsvervangers kunnen worden gewraakt op de wijze en in de gevallen, als omschreven in de derde afdeling van de eerste titel van het eerste boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, met dien verstande, dat het onderzoek van de redenen van wraking en het beslissen over de wraking geschiedt door de grondkamer.

2. Artikel 29, eerste en tweede lid, van dat Wetboek vinden ten aanzien van die personen overeenkomstige toepassing.

Afdeling 4

De behandeling in hoger beroep

Artikel 106. 1. Van de beschikkingen van de grondkamer staat, behoudens het in het derde lid bepaalde, aan de partijen of belanghebbenden bij de ter goedkeuring ingediende overeenkomst of ontwerp-pachtovereenkomst onderscheidenlijk aan de verzoeker, binnen een maand, nadat de beslissing is verzonden, beroep open op de Centrale Grondkamer.

2. De wederpartij kan van haar kant incidenteel beroep instellen, zelfs na verloop van de in het vorige lid bedoelde termijn en na berusting in de beschikking. Het incidenteel beroep wordt op straffe van niet-ontvankelijkheid schriftelijk ingesteld. De afstand van het principaal beroep doet het ingestelde incidenteel beroep niet vervallen.

3. Geen beroep kan door de pachter of door de verpachter worden ingesteld, indien de pachtvereenkomst ongewijzigd wordt goedgekeurd; geen beroep kan door de pachter worden ingesteld, indien de wijziging door de grondkamer ingevolge het bepaalde in artikel 6 betrekking heeft op verlaging van de overeengekomen pacht prijs; geen beroep kan door de verpachter worden ingesteld, indien bedoelde wijziging betrekking heeft op een verlaging van de overeengekomen pacht prijs met minder dan 10 procent.

4. Het beroep wordt ingesteld door indiening van een beroepschrift bij de griffier van de Centrale Grondkamer. Bij het beroepschrift wordt een expeditie van de beroepen beschikking gevoegd.

5. Het bepaalde in Afdeling 1 vindt overigens overeenkomstige toepassing.

Artikel 107. Bij de behandeling in hoger beroep vinden de bepalingen van Afdeling 2 en van Afdeling 3, met uitzondering van artikel 104, overeenkomstige toepassing.

Artikel 108. 1. De Centrale Grondkamer bevestigt of vernietigt de beslissing, waartegen hoger beroep is ingesteld.

2. Bij vernietiging der beslissing doet de Centrale Grondkamer hetgeen de grondkamer had behoren te doen, tenzij zij reden mocht vinden de zaak naar de grondkamer terug te wijzen.

Artikel 109. 1. De secretaris van de grondkamer zendt desgevraagd de stukken van de eerste aanleg of afschriften daarvan aan de griffier van de Centrale Grondkamer.

2. De griffier van de Centrale Grondkamer zendt afschrift van de beschikkingen van de Centrale Grondkamer aan de grondkamer, van welke beslissing beroep is ingesteld.

Artikel 110. 1. Onze Minister kan beroep van een beschikking van de grondkamer instellen.

2. Het beroep kan slechts worden ingesteld na verloop van de termijn, genoemd in artikel 106, eerste lid.

3. Vernietiging van de beslissing van de grondkamer op dit beroep brengt geen nadeel toe aan de rechten, bij de beschikking verkregen.

§ 3. Jurisdictie-geschillen

Artikel 111. Jurisdictie-geschillen tussen grondkamers worden door de Centrale Grondkamer beslist.

§ 4. Algemene bepalingen

Artikel 112. Elke kennisgeving en elke toezending van stukken geschiedt door de secretaris van de grondkamer en door de griffier van de Centrale Grondkamer bij aangetekende brief.

Artikel 113. 1. Bij algemene maatregel van bestuur wordt een tarief vastgesteld van de door de grondkamers en de Centrale Grondkamer voor haar verrichtingen te heffen kosten.

2. Ten aanzien van de invordering van deze kosten zijn de artikelen III en IV van de Wet van 5 Juli 1910 (*Stb.* 182) van overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat het dwangbevel wordt uitgevaardigd door de voorzitter van de grondkamer, onderscheidenlijk van de Centrale Grondkamer, en dat het terstond uitvoerbaar is.

§ 5. Bijzondere processuele bepaling

Artikel 114. Indien een verzoek is ingediend of een vordering is ingesteld bij de pachtkamer van het kantongerecht en deze beslist, dat zij niet bevoegd is daarvan kennis te nemen, kan het verzoek, indien de grondkamer bevoegd is daarvan kennis te nemen en een wettelijke termijn, binnen welke het

verzoek bij de grondkamer moet worden ingediend, niet meer kan worden in acht genomen, niettemin nog binnen een maand na de beslissing van de pachtkamer bij de grondkamer worden ingediend. Hetzelfde geldt, indien de pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem beslist, dat zij niet bevoegd is van het verzoek of van de vordering kennis te nemen.

HOOFDSTUK V

Samenstelling en bevoegdheden van de pachtkamers en behandeling van pachtzaken

§ 1. De pachtkamers

Artikel 115. 1. Bij ieder kantongerecht is een pachtkamer.

2. De pachtkamer bestaat uit de kantonrechter als voorzitter en twee niet tot de rechterlijke macht behorende personen als deskundige leden.

Artikel 116. 1. Wij benoemen, Gedeputeerde Staten gehoord, voor elk kantongerecht de twee in het vorige artikel bedoelde, niet tot de rechterlijke macht behorende personen, benevens voor ieder hunner zoveel plaatsvervangers als Wij dienstig oordelen. Zij worden genoemd lid, onderscheidenlijk plaatsvervangend lid van de pachtkamer.

2. Om te kunnen worden benoemd tot lid of plaatsvervangend lid van de pachtkamer moet men de ouderdom van vijf en twintig jaren hebben bereikt.

3. De leden en de plaatsvervangende leden worden voor de tijd van vijf jaren benoemd. Zij zijn bij hun aftreden weder benoembaar. Op eigen verzoek kunnen zij door Ons worden ontslagen.

4. Bij de benoeming van de leden en van de plaatsvervangende leden dragen Wij zorg, dat in de pachtkamer noch het belang der pachters, noch dat der verpachters overheerst.

5. De leden en de plaatsvervangende leden worden voor de aanvang hunner bediening beëdigd.

6. Aan de leden en de plaatsvervangende leden wordt bij het bereiken van de ouderdom van vijf en zestig jaren door Ons ontslag verleend met ingang van de eerstvolgende maand.

Artikel 117. 1. De leden en de plaatsvervangende leden van de pachtkamer van eenzelfde kantongerecht mogen noch tot elkander, noch tot de kantonrechter, de ambtenaar van het openbaar ministerie of de griffier van het kantongerecht, waartoe zij behoren, in een nadere graad van bloed- of aanverwantschap staan dan de vierde.

2. Indien de zwagerschap eerst mocht zijn ontstaan na de benoeming, zal degene, door wiens huwelijk dezelve veroorzaakt is, zijn ambt niet kunnen behouden zonder Onze vergunning.

3. De zwagerschap houdt op door het overlijden der vrouw, die haar veroorzaakte.

4. In het eerste lid worden onder de griffier de substituutgriffiers niet begrepen.

Artikel 118. 1. De leden en plaatsvervangende leden van de pachtkamers kunnen door de Hoge Raad, bij een met redenen omkleed arrest, uit hun ambt worden ontzet:

a. wanneer zij wegens misdrijf tot gevangenisstraf of hechtenis zijn veroordeeld;

b. wanneer zij in staat van faillissement zijn verklaard, surseance van betaling hebben verkregen of wegens schulden zijn gegijzeld;

c. wegens wangedrag of onzedelijkheid of bij gebleken voortdurende achteloosheid in de waarneming van hun ambt; of

d. wegens overtreding van de artikelen 122 of 123.

2. Overtreding van de bepalingen, in het eerste lid, onder d vermeld, kan alleen dan grond tot ontzetting opleveren, wanneer de overtreder reeds vooraf voor gelijke overtreding door de voorzitter van de pachtkamer is gewaarschuwd.

3. De Hoge Raad spreekt de ontzetting niet uit dan op de vordering van de procureur-generaal.

4. Zij, wier ontzetting moet worden gevorderd, worden ten minste veertien dagen tevoren door de procureur-generaal op-

geroepen, teneinde te worden gehoord. De oproeping geschiedt bij gesloten brief, die de redenen der vordering behelst. De bezorging van de brief aan het opgeroepen lid geschiedt bij deurwaardersexploït.

5. De Hoge Raad kan, hetzij ten verzoeken van het openbaar ministerie of van de betrokken persoon, hetzij ambtshalve, getuigen horen.

6. Het onderzoek heeft plaats in raadkamer. De uitspraak geschiedt in het openbaar.

Artikel 119. De leden en de plaatsvervangende leden worden op de wijze, in het vorige lid bepaald, uit hun ambt ontslagen:

a. bij gebleken ongeschiktheid door ouderdom, door aanhoudende lichaamsziekte of tengevolge van zielsziekte;

b. wanneer zij onder curatele zijn gesteld;

c. wegens de aanvaarding van een ambt of betrekking, onverenigbaar met het ambt van lid of plaatsvervangend lid van een pachtkamer;

d. bij overtreding van de bepaling, waarbij hun wordt verboden zich te belasten met het verdedigen van de zaken der partijen, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, hetzij onder de naam van consultatie.

Artikel 120. 1. Een lid of plaatsvervangend lid van een pachtkamer, tegen wie hetzij een bevel tot gevangenneming of gevangenhouding, hetzij machtiging tot opneming in een huis van bewaring of in een geneeskundig gesticht voor krankzinnigen is verleend, of op wie lijfswang is ten uitvoer gelegd, wordt, op de vordering van de procureur-generaal, door de Hoge Raad in zijn bediening geschorst.

2. Gelijke schorsing kan door de Hoge Raad, op de vordering van de procureur-generaal, worden uitgesproken ten aanzien van een in het eerste lid bedoeld lid, tegen wie ter zake van misdrijf een gerechtelijk vooronderzoek is aangevangen.

3. Na de afloop van de vervolging, na het ontslag uit het huis van bewaring of uit het geneeskundig gesticht of na het ontslag uit de gijzeling, wordt de schorsing opgeheven op vordering van de procureur-generaal of op verzoek van het geschorste lid, de procureur-generaal gehoord.

Artikel 121. De voorzitter van de pachtkamer is bevoegd ambtshalve of op de vordering van het openbaar ministerie aan de leden en de plaatsvervangende leden van de pachtkamer, die de waardigheid van hun ambt, hun ambtsbezigheden of ambtsplichten verwaarlozen, of die zich schuldig maken aan de overtredingen, bedoeld in de artikelen 122 en 123, de nodige waarschuwing te doen, na hen in de gelegenheid te hebben gesteld om te worden gehoord.

Artikel 122. De leden en de plaatsvervangende leden van de pachtkamers van de kantongerechten kunnen niet tevens zijn lid van de rechterlijke macht, noch advocaat, procureur, notaris of deurwaarder; zij kunnen ook niet in dienst van een dezer personen werkzaam zijn.

Artikel 123. 1. De leden en de plaatsvervangende leden van de pachtkamers mogen zich noch direct, noch indirect over enige aangelegenheid, welke door hen behandeld is of waarvan zij weten of vermoeden, dat deze door hen behandeld zal worden, in enig bijzonder onderhoud of gesprek inlaten met partijen of derzelver advocaten, procureurs of gemachtigden, noch daarover enig bijzondere onderrichting, memorie of schrifturen aannemen.

2. Het is de leden en de plaatsvervangende leden verboden zich te belasten met de consultatie omtrent en de verdediging van zaken, welke bij hen in behandeling zijn of waarvan zij weten of vermoeden, dat deze door hen behandeld zullen worden.

3. De leden en de plaatsvervangende leden zijn verplicht het geheim te bewaren omtrent de gevoelens, die in de raadkamer zijn geuit.

Artikel 124. De leden en de plaatsvervangende leden van de pachtkamers genieten vergoeding voor reis- en verblijfkosten en

verdere vergoeding volgens bij algemene maatregel van bestuur te stellen regelen.

Artikel 125. 1. Er is een pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem.

2. De pachtkamer bestaat uit drie leden van het gerechtshof en twee niet tot de rechterlijke macht behorende personen als deskundige leden. Een der leden van het gerechtshof treedt als voorzitter op.

3. Wij benoemen de twee in het vorige lid bedoelde niet tot de rechterlijke macht behorende personen. Wij benoemen tevens voor ieder hunner zoveel plaatsvervaarders als Wij dienstig oordelen. Zij worden genoemd raad, onderscheidenlijk plaatsvervangende raad in de pachtkamer van het gerechtshof.

4. Om te kunnen worden benoemd tot raad of plaatsvervangende raad in de pachtkamer van het gerechtshof moet men de ouderdom van dertig jaren hebben bereikt.

5. Het bepaalde in de artikelen 116, derde, vierde, vijfde en zesde lid, en 117—124 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 126. Uitspraken van de pachtkamer van het kantongerecht en van de pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem, gedaan met een ander aantal personen dan in artikel 115, tweede lid, onderscheidenlijk in artikel 125, tweede lid, is vermeld, zijn nietig.

Artikel 127. Bij algemene maatregel van bestuur worden voorschriften gegeven ter uitvoering van het bepaalde in deze paragraaf.

§ 2. De bevoegdheid van de pachtkamers

Artikel 128. 1. De pachtkamer van het kantongerecht neemt kennis van alle zaken betrekkelijk tot:

- een pachtovereenkomst;
- een overeenkomst tot wijziging of beëindiging van een pachtovereenkomst;
- een overeenkomst tot het aangaan van een pachtovereenkomst;
- een overeenkomst, waarbij persoonlijke zekerheid wordt gesteld voor de nakoming van een pachtovereenkomst;
- de overeenkomsten, genoemd in het tweede hoofdstuk van deze wet.

2. De pachtkamer neemt voorts kennis van de verzoeken, bedoeld in de artikelen 29, tweede lid, 32, tweede lid, 52, eerste lid, en in paragraaf 7 van Hoofdstuk I.

Artikel 129. De pachtkamer van het kantongerecht neemt voorts kennis van vorderingen tot:

- ontruiming van het gepachte door de pachter of de gewezen pachter;
- revindicatie van het verpachte, ingesteld tegen de pachter of de gewezen pachter;
- vanwaardeverklaring van beslagen, gelegd tot bewaring van rechten, voortvloeiende uit een pachtovereenkomst; in geval van een beslag, als bedoeld in artikel 757a van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, neemt de pachtkamer slechts dan kennis van de vordering tot vanwaardeverklaring van het beslag, indien hetgeen aan en door de beslaglegger verschuldigd is, betrekkelijk is tot een pachtovereenkomst;
- schadevergoeding of betaling van het bedrag, bedoeld in de artikelen 42, eerste en derde lid, en 48, derde lid.

Artikel 130. 1. Ook in reconventie kan de pachtkamer slechts kennis nemen van de vorderingen, bedoeld in de artikelen 128 en 129.

2. Ook in reconventie kan slechts de pachtkamer kennis nemen van de vorderingen, bedoeld in de artikelen 128 en 129.

Artikel 131. Artikel 157 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering vindt geen toepassing.

Artikel 132. Van de vonnissen en beschikkingen van de pachtkamers van de kantongerechten staat, tenzij de vordering niet meer beloopt dan f 200,—, beroep open op de pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem. Zodanig beroep staat eveneens

open van de beschikkingen van de voorzitter van de pachtkamer van het kantongerecht, waarbij geweigerd wordt een dag te bepalen, als bedoeld in artikel 125c, eerste lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Artikel 133. 1. De procureur-generaal bij het gerechtshof te Arnhem kan beroep instellen van een vonnis of beschikking van de pachtkamer bij het kantongerecht.

2. Het beroep kan slechts worden ingesteld na verloop van de termijn, genoemd in de artikelen 142 en 151, eerste lid.

3. Vernietiging van de beslissing van de pachtkamer op dit beroep brengt geen nadeel toe aan de rechten, door partijen verkregen.

Artikel 134. De vonnissen en beschikkingen van de pachtkamers van de kantongerechten, de beschikkingen van haar voorzitter en de arresten en beschikkingen van de pachtkamer van het gerechtshof zijn niet vatbaar voor cassatie.

Artikel 135. De pachtkamer van het gerechtshof neemt kennis van alle juridictie-geschillen tussen de pachtkamers van de kantongerechten.

§ 3. De behandeling van de gedingen

Artikel 136. De behandeling van de zaken, bedoeld in de artikelen 128 en 129, geschiedt overeenkomstig de gewone regelen, voorzover daarvan niet bij de navolgende artikelen is afgeweken.

Artikel 137. 1. De eisende partij zal ter griffie van het kantongerecht, binnen welks rechtsgebied het gepachte of het grootste gedeelte daarvan is gelegen, een door hem of zijn gemachtigde ondertekend verzoekschrift op ongezegeld papier indienen, waarbij aan de voorzitter van de pachtkamer wordt verzocht een dag te bepalen, waarop de zaak ter terechtzitting zal worden behandeld. Indien het een hoeve betreft, zal de eisende partij het verzoekschrift indienen ter griffie van het kantongerecht, binnen welks rechtsgebied het hoofdgebouw, tot de hoeve behorend, gelegen is.

2. Het verzoekschrift bevat een opgave van de naam, de voornamen en de woonplaats des eisers, van de naam en de woonplaats der wederpartij, mitsgaders een mededeling van de vordering en van de gronden, waarop deze steunt.

3. Daarbij worden gevoegd zoveel afschriften als er wederpartijen bij de zaak betrokken zijn.

Artikel 138. Het bepaalde bij de artikelen 125c, met uitzondering van het laatste lid, en 125d van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering vindt overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat de kennisgeving aan partijen dan wel de mededeling aan de eisende partij bij aangetekende brief met bericht van ontvangst wordt verzonden.

Artikel 139. De pachtkamer van het kantongerecht treedt in alle opzichten in de plaats van de kantonrechter, behoudens in de gevallen, voorzien bij de artikelen 7, tweede lid, 60, tweede lid, 102, tweede lid, 107, tweede lid, en 111, vierde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Artikel 140. Onverminderd het met betrekking tot gerechtelijke plaatsopneming en bezichtiging in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bepaalde, is de pachtkamer bevoegd, zo vaak zulks haar nodig voorkomt, in elke stand van de procedure, de staat van het onroerend goed door een of meer harer leden te doen opnemen, mits de griffier hiervan ten minste twee dagen voor de opneming aan partijen heeft kennis gegeven. Van de opneming wordt proces-verbaal opgemaakt.

Artikel 141. 1. De leden van de pachtkamers en hun plaatsvervangers alsmede de raden in de pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem en hun plaatsvervangers kunnen worden gewaakt op de wijze en in de gevallen, als omschreven in de derde afdeling van de eerste titel van het eerste boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, met dien verstande,

dat het onderzoek van de redenen van wraking en het beslissen over de wraking geschiedt door de pachtkamer.

2. Artikel 29, eerste en tweede lid, van dat Wetboek vinden ten aanzien van die personen overeenkomstige toepassing.

Artikel 142. De termijn van hoger beroep van vonnissen bedraagt een maand na de dag van de uitspraak.

Artikel 143. De pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem kan de kosten van een plaatsopneming geheel of ten dele ten laste van de Staat brengen.

Artikel 144. 1. Met betrekking tot de schriftelijke vastlegging van pachtovereenkomsten of van overeenkomsten tot wijziging of beëindiging van pachtovereenkomsten gelden de volgende bepalingen.

2. De griffier van de pachtkamer van het kantongerecht zendt binnen veertien dagen na de uitspraak van het vonnis, waarbij de overeenkomst schriftelijk wordt vastgelegd, drie gewaarmerkte afschriften van het vonnis aan de bevoegde grondkamer.

3. De griffier van de pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem geeft onverwijld aan de grondkamer kennis van een ingesteld beroep. De grondkamer houdt alsdan de behandeling aan, totdat omtrent de uitslag van het beroep bericht is ontvangen.

4. Indien de pachtkamer van het gerechtshof in afwijking van de beslissing van de pachtkamer van het kantongerecht de overeenkomst niet vastlegt, dan wel alle grieven tegen de schriftelijke vastlegging verwerpt, geeft de griffier daarvan onverwijld kennis aan de bevoegde grondkamer.

5. Indien de pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem, in afwijking van de beslissing van de pachtkamer van het kantongerecht, de overeenkomst vastlegt, dan wel de overeenkomst anders vastlegt, zendt de griffier van de pachtkamer van het gerechtshof binnen veertien dagen na de uitspraak van het vonnis drie gewaarmerkte afschriften van het vonnis aan de bevoegde grondkamer.

Artikel 145. De pachtkamers van de kantongerechten en de pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem zijn verplicht aan letteren requisitoriaal ten dienste der justitie wettig gevolg te geven.

§ 4. De behandeling van verzoekschriften buiten eigenlijk rechtsgeding

Artikel 146. 1. Het door de verzoeker of diens gemachtigde ondertekend verzoekschrift bevat een opgave van de naam, de voornamen en de woonplaats van de verzoeker, van de naam en de woonplaats der wederpartij, voorts de gronden, waarop het verzoek steunt en de gevraagde beslissing.

2. Bij het verzoekschrift worden gevoegd zoveel afschriften als er verweerders bij het verzoek betrokken zijn.

3. Het verzoekschrift wordt ingediend ter griffie van het kantongerecht, binnen welks rechtsgebied het gepachte of het grootste gedeelte daarvan is gelegen. Indien het een hoeve betreft, wordt het verzoekschrift ingediend ter griffie van het kantongerecht, binnen welks rechtsgebied het hoofdgebouw, tot de hoeve behorend, gelegen is.

Artikel 147. 1. De griffier tekent op het verzoekschrift de dag van ontvangst aan en zendt onverwijld bij aangetekende brief met bericht van ontvangst een afschrift van het verzoekschrift aan de wederpartij toe. Daarbij wordt gevoegd een kennisgeving, vermeldende de tijd, binnen welke een verzoekschrift kan worden ingediend.

2. Het verzoekschrift wordt met zoveel afschriften ingezonden als er verzoekers zijn. Aan iedere verzoeker wordt door de griffier onverwijld een afschrift bij aangetekende brief met bericht van ontvangst toegezonden.

3. De rechter kan een mondelinge behandeling bevelen.

4. De griffier geeft onverwijld bij aangetekende brief met bericht van ontvangst aan partijen kennis van de dag der behandeling.

Artikel 148. 1. Ook buiten eigenlijk rechtsgeding kan de pachtkamer zodanige personen oproepen en, al of niet na bediging, als getuigen horen of doen horen, als zij te harer voorlichting nodig acht. De personen zijn verplicht te verschijnen en de gevorderde voorlichting te verlenen. Zij worden opgeroepen bij aangetekende brief.

2. Ook buiten eigenlijk rechtsgeding is de pachtkamer bevoegd plaatsen te bezichtigen en aldaar getuigen te horen. Zij kan bedoelde handelingen ook doen verrichten door de kantonrechter of door één of meer harer leden, vergezeld door de griffier.

Artikel 149. 1. De beschikking is met redenen omkleed.

2. De griffier zendt bij aangetekende brief een afschrift van de beschikking aan partijen. Voor dit afschrift is geen griffierecht verschuldigd.

Artikel 150. Bij de behandeling van verzoekschriften vindt het bepaalde in de artikelen 140 en 141 overeenkomstige toepassing.

Artikel 151. 1. Het hoger beroep van beschikkingen moet worden ingesteld binnen een maand na de dag van verzending van het afschrift, bedoeld in artikel 149, tweede lid.

2. De verweerder kan van zijn kant incidenteel beroep instellen, zelfs na verloop van de in het vorige lid bedoelde termijn en na berusting in de beschikking. Het incidenteel beroep wordt op straffe van verval, ingesteld bij het verweerschrift. De afstand van het principaal beroep doet het ingestelde incidenteel beroep niet vervallen.

3. Indien een partij gedurende de termijn van het hoger beroep overlijdt, kunnen haar erfgenamen of rechtverkrijgenden nog beroep instellen binnen een maand na het overlijden of, indien zij gebruik maken van het recht van beraad, binnen een maand na afloop van de daarvoor gestelde termijn.

Artikel 152. 1. Het beroepschrift wordt door tussenkomst van een procureur ingediend, bevat een duidelijke conclusie en is met redenen omkleed. Bij het beroepschrift wordt een afschrift van de aangevallen beschikking gevoegd.

2. Overigens zijn op het beroepschrift en de behandeling in beroep de artikelen 146—150 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 153. Indien bij een pachtkamer meer dan één verzoekschrift, als bedoeld in artikel 35, derde lid, tegen eenzelfde verpachter is ingediend, kan de rechter ambtshalve de gezamenlijke behandeling der zaken gelasten.

§ 5. *Bijzondere processuele bepaling*

Artikel 154. Indien een verzoek is ingediend bij de grondkamer en deze beslist, dat zij niet bevoegd is daarvan kennis te nemen, kan het verzoek, indien de pachtkamer van het kantongerecht bevoegd is daarvan kennis te nemen en een wettelijke termijn, binnen welke het verzoek bij de pachtkamer moet worden ingediend of de vordering moet worden ingesteld, niet meer kan worden in acht genomen, niettemin nog binnen een maand na de beslissing van de grondkamer bij de pachtkamer worden ingediend of kan de vordering binnen dezelfde termijn worden ingesteld. Hetzelfde geldt, indien de Centrale Grondkamer beslist, dat zij niet bevoegd is van het verzoek kennis te nemen.

HOOFDSTUK VI

Overgangs- en slotbepalingen

§ 1. *Overgangsbepalingen*

Artikel 155. De rechten en verplichtingen, voortspruitende uit pachtovereenkomsten, welke van kracht zijn op het tijdstip

van het in werking treden van deze wet, worden, te rekenen van dat tijdstip, doch alleen voor het vervolg, beheerst door de bepalingen van deze wet.

Artikel 156. Na 1 Januari 1936 aangegane pachtovereenkomsten, welke bij het in werking treden van deze wet nog van kracht zijn en nog niet op grond van de Pachtwet 1937 of het Pachtbesluit zijn goedgekeurd, moeten binnen een jaar na het in werking treden van deze wet aan de grondkamer ter goedkeuring worden ingezonden.

Artikel 157. Het bepaalde in de artikelen 9, eerste lid, en 68 wordt op de in het vorige artikel bedoelde overeenkomsten eerst van toepassing een jaar na het in werking treden van deze wet.

Artikel 158. Pachtovereenkomsten, vóór het in werking treden van deze wet aangegaan, waarbij niet een bepaalde datum van beëindiging is vastgesteld, gelden voor de duur van twaalf jaren voor een hoeve en van zes jaren voor los land, met dien verstande, dat de jaren, gedurende welke de pachtovereenkomst vóór het in werking treden van deze wet bestaan heeft, voor de berekening van die duur medetellen tot een maximum van tien, onderscheidenlijk vier jaren.

Artikel 159. Een vóór 23 Mei 1941 rechtsgeldig gemaakt beding, waarbij de geldelijke lasten, welke de verpachter door publiekrechtelijke lichamen zijn of zullen worden opgelegd, geheel of ten dele ten laste van de pachter gebracht worden, blijft van kracht ten belope van ten hoogste het bedrag der geldelijke lasten, welke gedurende het jaar 1940 op het verpachte drukten.

Artikel 160. Op verzoeken tot verlenging van een pachtovereenkomst, overeenkomstig artikel 30, eerste lid, van het Pachtbesluit ingediend, welke bij het in werking treden van deze wet aanhangig zijn, wordt beschikt overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 37—46.

Artikel 161. 1. Indien vóór het in werking treden van deze wet niet een verzoek tot verlenging overeenkomstig artikel 30, eerste lid, van het Pachtbesluit is ingediend, kan, in afwijking van het bepaalde in artikel 35 van deze wet, een pachtovereenkomst, welke door het verstrijken van de termijn binnen twee jaren na het in werking treden van deze wet eindigt, slechts worden verlengd op verzoek van de pachter, gedaan ten minste één jaar voor het einde van de lopende pachtovereenkomst. In bijzondere gevallen kan ook een verzoek, dat na dit tijdstip is gedaan, in behandeling worden genomen.

2. Op een verzoek, als bedoeld in het vorige lid, wordt beschikt overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 37—46.

Artikel 162. Het bepaalde in artikel 36 vindt geen toepassing, indien vóór het in werking treden van deze wet een pachtovereenkomst voor een kortere duur dan de in artikel 12, eerste lid, tweede zin, vermelde duur is aangegaan en de goedkeuring van de grondkamer ten aanzien van deze duur is verkregen.

Artikel 163. Het bepaalde in artikel 41 vindt geen toepassing, wanneer de verpachter de vorige verpachter vóór 17 Januari 1953 is opgevolgd.

Artikel 164. De gevolgen, welke het overlijden van de pachter ten aanzien van de pachtovereenkomst heeft, worden geregeld door het recht, geldende ten tijde van het overlijden.

Artikel 165. Indien bij de eerste vaststelling van de regelen, bedoeld in artikel 3, eerste lid, de in deze wet bedoelde grondkamers nog niet functionneren, wint Onze Minister het in artikel 3, tweede lid, bedoelde advies in van de in het Pachtbesluit bedoelde grondkamers.

Artikel 166. De leden en plaatsvervangende leden van de pachtkamers van de kantongerechten, alsmede de raden en plaatsvervangende raden van de pachtkamer in het gerechts-

hof te Arnhem blijven in functie voor de tijd, voor welke zij zijn benoemd.

Artikel 167. Het bepaalde in artikel 71, derde lid, vindt geen toepassing zolang niet de voorzitter en vier leden van de grondkamer zijn benoemd.

Artikel 168. 1. De voorzitters, plaatsvervangende voorzitters en de secretarissen van de in het Pachtbesluit bedoelde Grondkamers, die niet voldoen aan de in artikel 72 vermelde eisen, kunnen bij de in deze wet bedoelde grondkamers in overeenkomstige functies worden benoemd.

2. De tijd, doorgebracht in dienst van de Grondkamers, bedoeld in het Pachtbesluit, kan op de voet van artikel 40 der Pensioenwet 1922 (*Stb.* 240) voor pensioen worden ingekocht, mits die tijd al dan niet in vereniging met andere tijd, genoemd in artikel 56 van die wet, ten minste twee jaren zonder wezenlijke onderbreking, als bedoeld in eerstgenoemd artikel, heeft geduurd, of onmiddellijk, althans zonder wezenlijke onderbreking als vorenbedoeld, door dienst als ambtenaar in de zin van genoemde wet is gevolgd. Het verzoek tot inkoop dient door hem, die op de datum van het in werking treden van deze wet reeds ambtenaar is in de zin der Pensioenwet 1922 (*Stb.* 240) binnen zes maanden na dat tijdstip bij de Pensioenraad te worden ingediend en door hem, die na dat tijdstip de hoedanigheid van ambtenaar in die zin verkrijgt, binnen zes maanden na de datum van ingang van zijn ambtenaarschap.

Artikel 169. De rechten en verplichtingen van de in het Pachtbesluit bedoelde Grondkamers gaan over op het Rijk.

Artikel 170. Op de bij het in werking treden van deze wet bij de pachtkamers van het kantongerecht en bij de pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem aanhangige zaken blijven, ten aanzien van de bevoegdheid en van de rechtsvordering, zowel in eerste aanleg als in hoger beroep, de regelen van toepassing, geldende ten tijde van de indiening van het inleidende verzoekschrift.

Artikel 171. 1. De bij het in werking treden van deze wet bij de in het Pachtbesluit bedoelde Grondkamers en bij de Centrale Grondkamer aanhangige zaken zijn met ingang van dit tijdstip van rechtswege aanhangig bij de volgens deze wet bevoegde grondkamers en bij de Centrale Grondkamer in de staat, waarin zij zich alsdan bevinden.

2. Op deze zaken blijven, ten aanzien van de bevoegdheid en van de behandeling, zowel in eerste aanleg als in hoger beroep, de regelen van toepassing, geldende ten tijde van het inleidende verzoekschrift.

Artikel 172. Op rechtsgedingen, welke bij het in werking treden van deze wet bij een andere rechter dan de in pachtzaken bevoegde rechter aanhangig zijn en welke na dit in werking treden tot de kennisneming van de pachtkamer zouden staan, blijven, ten aanzien van de rechterlijke bevoegdheid en van de rechtsvordering zowel in eerste aanleg als in verdere instantie de regelen van toepassing, geldende ten tijde der inleidende dagvaarding.

Artikel 173. Indien in een onteigeningsprocedure de dagvaarding is uitgebracht vóór het in werking treden van deze wet, beslist de rechter ten aanzien van de schadeloosstelling van de pachter volgens het recht, zoals dit luidde tijdens het uitbrengen van de dagvaarding.

§ 2. Wijzigingen in de bestaande wetten

Artikel 174. Het Burgerlijk Wetboek wordt als volgt gewijzigd:

a. Artikel 819, vierde lid, wordt gelezen:

De vruchtgebruiker is zonder toestemming van de eigenaar niet bevoegd tot verpachting voor langere duur dan twaalf jaren voor hoeven en zes jaren voor los land.

b. In artikel 1230 wordt na het eerste lid het volgende lid opgenomen:

Indien zodanig beding is gemaakt met betrekking tot hoeven of los land, heeft het slechts werking, voorzover het niet in strijd is met enig dwingend voorschrift van de Pachtwet. Zodanig beding verliest zijn werking, indien de grondkamer een daarmede strijdige bepaling bindend vaststelt in de pacht-overeenkomst, dan wel de ingevolge de Pachtwet vereiste goedkeuring van of toestemming tot zodanig beding weigert. Een beding, dat de schuldenaar verplicht is hoeven voor kortere tijd dan twaalf jaren en los land voor kortere tijd dan zes jaren te verpachten, heeft geen kracht.

Artikel 175. De Onteigeningswet wordt als volgt gewijzigd:

a. In artikel 3, tweede lid, wordt in plaats van „huurders”, gelezen: „huurders en pachters.”;

b. Na artikel 39 worden twee nieuwe artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 39a

Bij de berekening van de schadevergoeding wordt niet gelet op veranderingen, gemaakt na het van kracht worden van een uitbreidingsplan, waarbij aan het onteigende een van het bestaande gebruik afwijkende bestemming is gegeven.

Artikel 39b

Voor zover overeenkomsten kennelijk gesloten zijn om de schadevergoeding te verhogen, worden deze bij de bepaling van de schadevergoeding buiten beschouwing gelaten.;

c. Na artikel 42 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 42a

Bij de onteigening van een verpacht goed wordt door de onteigenende partij aan de pachter schadeloosstelling betaald.

Indien de pachtovereenkomst voor de in artikel 12, eerste of tweede lid, van de Pachtwet bedoelde duur is aangegaan of geldt, dan wel voor een kortere duur is aangegaan en nadien met zes jaren is verlengd, wordt bij de bepaling van de schadeloosstelling rekening gehouden met de mogelijkheid, dat de pachtovereenkomst ingevolge de artikelen 35—45 van de Pachtwet zou zijn verlengd.

Het bepaalde in het tweede lid vindt geen toepassing, indien de pachtovereenkomst is aangegaan, nadat aan het verpachte bij een goedgekeurd uitbreidingsplan of wederopbouwplan een niet tot de landbouw betrekkelijke bestemming is gegeven. In dat geval wordt de pachtovereenkomst met betrekking tot een hoeve of los land, welke is aangegaan voor langer dan twaalf, onderscheidenlijk zes jaren, voor de bepaling van de schadeloosstelling geacht te zijn aangegaan voor twaalf, onderscheidenlijk zes jaren, met dien verstande, dat, indien de onteigening plaats vindt na die termijn, de overeenkomst geacht wordt telkens voor zes jaren te zijn verlengd.

Indien een pachtovereenkomst is aangegaan, voordat aan het verpachte bij een goedgekeurd uitbreidingsplan of wederopbouwplan een niet tot de landbouw betrekkelijke bestemming is gegeven, en de pachter nadien door zijn echtgenoot, een bloed- of aanverwant in de rechte nederdalende lijn, een pleegkind of een medepachter is opgevolgd, blijft het tweede lid van toepassing.

Indien de verpachting na de nederlegging ter inzage, bedoeld in artikel 12, heeft plaats gehad, wordt door de onteigenende partij aan de pachter geen schadeloosstelling betaald, maar heeft deze een vordering tot schadevergoeding tegen de verpachter, ten ware anders mocht zijn overeengekomen.;

d. In artikel 88 wordt tussen „42, 1ste en 2de lid,” en „43—47”, ingevoegd „42a, 1ste—4de lid.”;

e. Na artikel 95 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 95a

Indien de verpachting na het tijdstip, in artikel 91 aangegeven, heeft plaats gehad, wordt door de onteigenende partij aan de pachter geen schadeloosstelling betaald, maar heeft deze een vordering tot schadevergoeding tegen de verpachter, ten ware anders mocht zijn overeengekomen.

Artikel 176. In artikel 10, eerste lid, van de Algemene Vorderingwet 1939 wordt in plaats van „en den huurder,” gelezen: „, den huurder en den pachter.”

Artikel 177. In artikel 9, eerste lid, van het Algemeen Vorderingbesluit 1940 wordt na „de huurder” ingevoegd „, de pachter”.

Artikel 178. De Wederopbouwwet wordt als volgt gewijzigd:

a. In artikel 13, eerste lid, wordt tussen „42, eerste en tweede lid,” en „43—47,” ingevoegd: „42a, eerste—vierde lid,” en vervallen de woorden „, artikel 88 van het Pachtbesluit 1941”;

b. Aan artikel 13, achtste lid, wordt de volgende volzin toegevoegd:

Indien de verpachting na het tijdstip, in het vorige lid aangewezen, heeft plaats gehad, wordt door de onteigenende partij aan de pachter geen schadeloosstelling betaald, maar heeft deze een vordering tot schadevergoeding tegen de verpachter, ten ware anders mocht zijn overeengekomen.

Artikel 179. De Wet op de vervreemding van landbouwgronden (*Stb.* 1953, 446) wordt als volgt gewijzigd:

a. in artikel 9, onder 3°, wordt tussen „en voorzover nodig goedgekeurd”, en „zonder ernstige redenen” ingevoegd: dan wel voor een kortere duur is aangegaan doch nadien voor zes jaren is verlengd,;

b. in artikel 18, eerste lid, wordt tussen „en voorzover nodig goedgekeurd”, en „heeft deze voorkeur” ingevoegd: dan wel voor een kortere duur is aangegaan doch nadien voor zes jaren is verlengd,;

c. aan het slot van artikel 26, eerste lid, wordt in plaats van: „, beroep open op de Centrale Grondkamer.” gelezen: binnen een maand, nadat de beslissing is verzonden, beroep open op de Centrale Grondkamer,;

d. Artikel 27, eerste lid wordt als volgt gelezen:

1. Indien ingevolge de bepalingen dezer wet een beslissing van de Grondkamer of van de Centrale Grondkamer wordt verlangd, zijn de artikelen 74—77, 83, 84, 91—93, 98—102, 103, eerste lid, 104, 105, 106, vierde lid, 107—111 en 113, tweede lid, van de Pachtwet van overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat de in artikel 107 voorziene overeenkomstige toepassing van afdeling 3 beperkt blijft tot de artikelen 98—102, 103, eerste lid, en 105.

Artikel 180. De Ruilverkavelingswet 1954 wordt als volgt gewijzigd:

a. In artikel 21, eerste lid, eerste zin, vervallen de woorden „,of van de Grondkamer”;

De tweede zin wordt gelezen: De waardering van het afschrift geschiedt door de griffier van het Kantongerecht,;

b. In artikel 21, tweede lid, wordt in plaats van „de artikelen 7, 41 en 81 van het Pachtbesluit”, gelezen: de artikelen 2, tweede lid, en 156 van de Pachtwet,;

c. Na het tweede lid van artikel 21 wordt een nieuw derde lid ingevoegd, luidende:

3. Indien de plaatselijke commissie bevindt, dat met betrekking tot de ter registratie ingezonden pachtovereenkomst artikel 2, eerste lid van de Pachtwet niet in acht genomen is, draagt zij voor zover nodig partijen bij aangetekende brief op de beslissing van de pachtkamer van het kantongerecht in te roepen en binnen dertig dagen na de dagtekening van deze brief een door de griffier van het Kantongerecht gewaarmerkt afschrift van het verzoekschrift in te zenden,;

d. Het derde lid wordt vierde lid;

e. Het vierde lid wordt vijfde lid; in plaats van „de verzoeken”, wordt gelezen: de verzoeken en vorderingen,;

f. In artikel 23, vierde lid, wordt in plaats van „van het Pachtbesluit” gelezen: van de Pachtwet;

g. In artikel 25, tweede lid, wordt in plaats van „binnen dertig dagen” gelezen: binnen een maand.

Artikel 181. Aan artikel 1, onder b, van het Tarief van justitiekosten en salarissen in burgerlijke zaken wordt een zin toegevoegd, luidende als volgt:

Het in de vorige zin bepaalde is mede van toepassing ten aanzien van de leden en de plaatsvervangende leden van de pachtkamer van het kantongerecht.

Artikel 182. Artikel 56b van de Zegelwet 1917 wordt als volgt gelezen:

1. Overal waar in dit hoofdstuk sprake is van huur en verhuur, huurder, verhuurder, verhuring, verhuurde, huurtijd, huurprijs en huurwaarde wordt daarvoor mede gelezen pacht, pachter, verpachter, verpachting, verpachte, pachtijd, pachtprijs en pachtwaarde.

2. Echter is het in artikel 56 vastgestelde zegelrecht, indien een pacht bij andere dan notariële akte wordt geconstateerd of gewijzigd, uitsluitend verschuldigd op het voor de grondkamer bestemde exemplaar van de akte, mits dit exemplaar, vóórdat het bij de secretaris van de grondkamer wordt ingediend, ter registratie wordt aangeboden, tezamen met de overige exemplaren van de akte. Laatstebedoelde exemplaren zijn alsdan vrij van zegelrecht.

3. Indien aan de in het vorige lid gestelde voorwaarden niet is voldaan, zijn alle exemplaren van de akte aan het in dit hoofdstuk vastgestelde zegelrecht onderworpen.

4. De secretaris van de grondkamer is verplicht de bij die kamer ingekomen exemplaren van pachtakten, welke ten onrechte of niet voldoende gezegeld zijn, indien zij niet geregistreerd zijn, zo spoedig mogelijk ter constatering van de begane overtreding aan 's Rijks ambtenaar ter hand te stellen.

5. In geval van vernietiging of wijziging van de pachtovereenkomst door de grondkamer of de Centrale Grondkamer ingevolge artikel 94 van de Pachtwet, wordt het betaalde zegelrecht aan belanghebbende teruggegeven of met hem verrekend op vertoon van een afschrift van de beschikking van de grondkamer of van de Centrale Grondkamer en van het stuk, waarop het zegelrecht is voldaan. Op dat stuk wordt van de teruggave of verrekening melding gemaakt. Het ter secretarie van de grondkamer berustende exemplaar van de akte wordt daartoe door de secretaris tijdelijk aan 's Rijks ambtenaar afgestaan.

6. Aan het in dit hoofdstuk vastgestelde zegelrecht zijn mede onderworpen de beschikkingen van de grondkamer of van de Centrale Grondkamer, alsmede de beschikkingen, vonnissen en arresten van een pachtkamer, welke tussen partijen bindende kracht hebben. De invordering van het zegelrecht heeft ten laste van de pachter plaats naar aanleiding van een afschrift van de beschikking, het vonnis of het arrest, hetwelk de secretaris dan wel de griffier verplicht is aan 's Rijks ambtenaar te doen toekomen binnen veertien dagen nadat de beslissing in kracht van gewijsde is gegaan. De pachter wordt zo nodig vóór de invordering in de gelegenheid gesteld op het afschrift een verklaring te stellen, als bedoeld is in artikel 56, lid 5. Na de invordering van het zegelrecht doet 's Rijks ambtenaar daarvan blijken op het afschrift en zendt hij dit aan de afzender terug.

7. Wordt door de secretaris of de griffier niet tijdig voldaan aan de bij dit artikel aan hem opgelegde verplichtingen, dan verbeurt hij een boete van vijf en twintig gulden voor iedere overtreding. Bovendien is hij dan aansprakelijk voor het niet of te min betaalde zegelrecht.

Artikel 183. Het bepaalde in artikel 1, onder d van de wet van 16 Augustus 1951 (*Stb.* 386) wordt als volgt gelezen:

d. in afwijking van het bepaalde in de artikelen 72 en 82, derde lid, van de Pachtwet worden benoemd tot voorzitter, plaatsvervangend voorzitter, secretaris of plaatsvervangend secretaris van een grondkamer dan wel tot griffier van de Centrale Grondkamer.

Artikel 184. In artikel 2, tweede lid, van de Ambtenarenwet wordt de punt aan het slot vervangen door een punt komma en wordt toegevoegd:

d. de leden en de plaatsvervangende leden van de pachtkamers van de kantongerechten alsmede de raden en de plaats-

vervangende raden in de pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem.

Artikel 185. Artikel 1, onder 2°, letter *h* van de Wet op de economische delicten wordt als volgt gelezen:

h. de artikelen 8, eerste lid, 57, 62, 63—65, 68 en 156 van de Pachtwet, met dien verstande, dat overtreding van artikel 8, eerste lid, niet strafbaar is, indien de overeenkomst nog niet tot uitvoering is gekomen of nog geen twee maanden zijn verstreken sedert de dag, waarop de uitvoering van de overeenkomst is aangevangen.

§ 3. Slotbepalingen

Artikel 186. Waar in andere wetten dan de in de artikelen 66—71 van de Pachtwet 1937 en de artikelen 175—178 van deze wet genoemde, en in andere algemeen verbindende voorschriften op 1 November 1938 sprake was van huur, verhuur, huren, verhuren, huurder, verhuurder, huurgelden, huurpenningen en andere soortgelijke woordverbindingen en daaronder op 1 November 1938, pacht, verpachting, pachten, enzovoorts, begrepen was, behouden deze uitdrukkingen ook na het in werking treden van deze wet haar ruime strekking.

Artikel 187. De volgende bezettingsmaatregelen vervallen:

- het Pachtbesluit (*Verordeningenblad* 1941, No. 215);
- het Reglement voor de Grondkamers (*Stcrt.* 1942, 118);
- het besluit van 30 October 1942 (*Stcrt.* 1942, 232);
- de door de grondkamers vastgestelde bezettingsmaatregelen.

Artikel 188. Ingetrokken worden:

- de Pachtwet (*Stb.* 1937, 205); zij wordt in het vervolg aangehaald als: Pachtwet 1937;
- de Crisispachtwet 1932.

Artikel 189. Ingetrokken worden:

- artikel 1 van de Wet van 28 Juli 1924 (*Stb.* 375);
- de Pachtregeling 1945 (*Stb.* F 279);
- de Pachtvoorziening 1947 (*Stb.* H 142);
- de Wet van 15 Juli 1948 (*Stb.* I 295);
- de Wet van 2 Januari 1953 (*Stb.* 17).

Artikel 190. Deze wet kan worden aangehaald onder titel: Pachtwet.

Artikel 191. 1. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

2. Dit tijdstip kan voor de artikelen 69—72, 77 en 79—82 eerder worden gesteld dan voor de overige bepalingen dezer wet.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,

*De Minister van Landbouw, Vissertij
en Voedselvoorziening,*

De Staatssecretaris van Financiën,